

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Sesiunea academiéi 1883—84. — Actulu de fundatiune alu scóleloru nationale romanesci din Brasiovu si legatele concetatiénului Ioanu Juga de Baci'a. — Biografi'a Prea Sántitului Dionisie Romano, episcopulu de Buzeu, de episcopulu Melchisedecu. — Procesu verbale alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a dela 16 Martie n. 1883.

Sesiunea Academiéi 1883—84.

(Raportulu secretariului generalu.)

Domniloru membrii!

Conformându-me art. 12 din regulamentul nostru generalu, amu onóre sà ve aducu informatiuni despre lucrările terminate sau pe cale de urmarire, dela dat'a inchiderei sesiunei d-vóstra, din anulu 1882.

1. Activitatea Academiéi in anulu percursu Academicu o puteti urmari, Domniloru membri, in procesele verbale ale celoru 36 de siedintie, cari s'au tinutu pàna la cea de Vinerea trecuta, 11 Martie.

In aceste siedintie s'au ocupatu Academia, negresitu, cu multe afaceri de simpla administratiune, dar' nu numai siedintiele din primele Vineri ale fia-carei luni, ci si mai multe din cele de peste septemàna au fostu consacrate la debateri si ascultari de lucrari si memorii din diversele directiuni ale activitatiei Institutului nostru.

Cu buna-séma, procesele verbale nu voru putea sà ve faca sensibilu totu càstigulu moralu si intelectualu dobànditu din diversele debateri de peste anu, dar' acestu càstigu este realu si se manifesta evidentu mai cu séma prin desteptarea atentiunei publice asupra a numeróse cestiuni, cari intereséza desvoltarea rapede si sigura a literiloru, sciintieloru si arteloru nationale.

Dintre cestiunile atinse prin diversele comunicari si memorii citite in decursulu anului expiratu Academicu, voi amintí aci pe cele urmatóre:

a) Comunicatiunea d-lui Gr. Stefanescu asupra unui coltiu de mamutu aflatu in carierile de nisipu din sio-séua Colintinei.

b) Comunicatiunea aceluiasi onor. membru asupra unui fragmentu de aerolitu.

c) Raportulu d-lui Bucevski asupra bisericeii dela Balilesci, a logofetului Teutu.

d) Raportulu d-lui Dr. Felix asupra congresului de higiena, din Elveti'a.

e) Comunicatiunea d-lui Cogalnicénu, asupra anticitatiloru din Basarabi'a, colectate in Chisineu.

f) Comunicatiunea d-lui Bacaloglu asupra colectiuniloru din Cabinetulu de fisica, mai cu séma din punctulu de vedere al electricitatiei.

g) Relatiunea aceluiasiu D. membru asupra espositiunei de electricitate din München.

h) Recensiunea d-lui V. Maniu despre documentele din colectiunea Hurmuzaki.

i) Relatiunea d-lui N. Ionescu asupr'a manuscrisului din bibliotec'a St. Galles, despre Vladu Draculu.

k) Darea de séma a aceluiasiu invetiatu colegu, despre altu manuscriptu din o biblioteca elvetiana, relativu la mórtea lui Mihai Vitézulu.

l) Memoriulu atàtu de plinu de informatiuni, alu P. S. Episcopulu Melchisedecu, despre escursiunea sa din 1882, la numeróse monastiri in Bucovin'a, insotitu cu 40 gravuri pretióse dupre diverse inscriptiuni, dela monastirele Putn'a, Radauti, Dragomirn'a, Sucév'a etc. etc.

m) Darea de séma a aceluiasiu neobositu colegu despre inscriptiunea dela Resboeni.

n) Informatiunea invetiatalui nostru membru corespondinte, d-lu profesoru Haret asupra aparatului seu, construitu la Parisu, prin lucrarea Academiéi, si destinatu la mesurarea repediciunei apei in canalele descoperite.

o) Raporturile multiple ale d-lui Tocilescu, altu membru corespondinte, din cei mai activi, asupra escursiunei archeologice, cu care Academi'a l'a insarcinatu in Dobrogea si in specialu la Iglitza.

p) Memoriulu atàtu de instructivu si de unu folosu realu, alu aceluiasi d-nu membru, despre falsificatorii de anticitati, cari au ajunsu a insiela lumea, pàna si in Constanti'a.

g) Acelasi colegu a mai intretinutu Academi'a, in o recinta siedintia, despre inscriptiunea dela Isarlic din Dobrogea.

r) Memoriulu P. S. Melchisedecu despre evangeli'a dela Resboeni.

s) Informatiunile d-lui Urechia despre manuscris-tulu acatistului S-tului Haralambie a documentului aflatu in turl'a Bisericei Trei-Ierarchi din Iasi, a doue docu-minte relative la Mihaiu Vitézulu, descoperite de repo-satulu Papiu Ilarian etc. etc.

t) Memoriulu atàtu de interesantu alu d-lui membru Aurelianu, despre starea economica a Romàniei in se-colulu alu XVIII-lea.

u) Memoriulu d-lui Sturdza asupra documenteloru din Wiesbaden.

Activitatea interna a Academiei a provocatu lucrari esterne, cari i s'au comunicatu cerèndu-se avisulu ori deslegarea ei. Voi cità dintre tôte:

a) Memoriulu d-lui Alex. Pencovici asupr'a escur-siunei sale la Romàni din Macedoni'a si la Muntele Atos;

b) Scrisórea d-lui Lieutaud membru importantu alu Felibrigiloru si alu Societatiei de limbi romanice, din su-dulu Franciei, prin care cere avisulu Academiei asupr'a inscriptiuniloru dupa unele tave de metalu, aflate de elu, in mai multe biserici catolice din acea parte a Fran-ciei, etc.

Ambele lucrari sunt tramise in cercetarea sectiunei nóstre de istoria.

c) Scirea ce d-lu Cretiu a facutu sà pervina despre unu codice nou aflatu de d-sa in Bucovin'a, coprindiendu unu evangeliaru cu o limba romànesca amintindu pre aceea a codicelui Mahacènu, a interesatu viu Academi'a. Acelu codice incredintiatu de d-lu Cretiu in manile co-legului nostru d-lui Sbiera, speramu cà va veni neintàr-diatu in mai directa cunoscintia a Academiei. Pàna atunci Academi'a, pe càtu i-a statu in putintia, a facutu din acèsta descoperire interesanta, objectulu unoru desbateri speciale.

II. In marginea midiulóceloru de cari dispune.

Academi'a a regulatu unele misiuni de cercetari di-verse. D-lu G. Tocilescu a primitu insarcinarea de a face sapatuiri la Iglitza si in alte pàrti ale Dobrogei, si rapor-turile d-sale asupra resultatelor obtinute, voru convinge din nou pre Academia: de ce paguba nationala este exiguitatea bugetului ei, caci nu se potu continuá si in-multì inca lucrari cà cele ce a facutu d-lu Gr. Tocilescu.

In o recenta caletoria la Severinu, subsemnatulu luàndu sciintia despre descoperirea unei necropole romàne, cu ocaziunea nivelarii malului Dunarei pentru construirea cheiului, am avutu de a regretá tacerea autoritatiloru locali asupra acestui faptu si desfacerea morminteloru, fàra unu prealabilu studiu si o competinta observatiune a loru. Cu tôte acestea, in asistintia d-lui presiedinte alu nostru, am avutu multiamirea, dându de unu micu mormèntu de copilu inca intactu, sa-lu desfacemu cu in-

grijire si sà constatamu presinti'a in elu a unei medalii romàne.

Daca amintescu acestu faptu la acestu locu, este pentru cà sà amu ocaziune solemna, de a atrage aten-tiunea autoritatiloru nóstre judetiene si comunale asupra marei gresieli, asi putea dice crima chiaru, ce facu, de càte ori, dându de ori-ce monumentu anticu, nu vestescu indata Academi'a sau Ministerulu de Instr. publica, cari prin ómeni competinti sà traga tôte invetiamintele isto-ricice posibile inainte de nimicirea monumentului sau de dislocarea lui. Voiu mai adaogá inse cà lucrarea dela Severinu avèndu a continuá si fiindu posibile descoperiri ulterióre, guvernulu a si insarcinatu pre d-lu Sutzu, membrulu Comitetului Archeologicu cu veghiarea sapa-turiloru ce au a se mai face.

La propunerea d-lui N. Ionescu, cà sà se intereseze Academi'a de sapatuiri ce se facu in *forum* dela Rom'a, s'au insarcinatu colegulu nostru membru corespondinte d-lu Dr. Obedenaru, cà sà urmarésca si se védia intru càtu descoperirile acele aru putea interesá istori'a nó-stra. — Sectiunea istorica vá avé sà ia informatiuni din raportulu deja primitu dela d-lu Dr. Obedenaru.

Colegulu nostru d-lu Hajdeu a fostu impeditatu de a realizá pàna acumu misiunea ce a avutu in Dobrogea. Domnia sa credu cà o va indepliní cu succesu in cur-sulu verei acesteia.

III. Observatiunile meteorologice provocate de Aca-demia sau facutu prin membrii sei, dobàndescu o valóre din ce in ce mai mare in ochii observatorieloru din strai-natate. — Si ací, cà in tôte directiunile, putinatatea mi-diulóceloru financiare ne-a tinutu aprópe in *statu-quo* alu anului din urma. Cu tôte acestea, zelosulu nostru mem-corespondentu d-lu Hepites, cu ocaziunea lucrariloru sale cà ingineru alu Calei ferate Bucuresti-Calarasi-Dobrógea, a instalatu, cu instrumentile nóstre, unu observatoru tem-poraru in Càmpi'a Baraganului.

Dintre judetiele provocate dupa deslegarea D-vóstra, de a se asociá, cu midiulóce banesci, la stabilirea de observatorii locale, n'au respunsu pàna astadi de càtu ju-detiulu Iasiloru, punèndu-ne la dispositiune o suma de 300 lei. Ori càtu de mica, acèsta suma probéza in fa-vórea membriloru conducatori acelu judetiu si ne face sà speramu, cà nu voru intàrdiá si alte judetie a imitá pe cele dela Iasi si asia, Academi'a va puté organizá unu sistemulu completu de culegeri de observatiuni me-teorologice.

IV. In privinti'a imprimatelor esecutate in de-cursulu anului academicu, amintescu d-vóstra, cà s'au impartitu: Tom III sect. I. si sect. II. (memorii) din anale; asemenea Tom. IV. sect. I. cu sect. II. (observa-tiuni meteorologice) si din Tom. V. aprópe tôte memo-riile au aparutu in brosiure deosebite, conformu unei decisiuni a d-vóstra anterióra; si inca in decursulu ace-stei sesiuni va fi completatu si impartitu intregu si to-mulu acesta de memorii.

Din publicatiunea Hurmuzaki a aparutu Tom. IV. partea I-a si 69 cóle din partea II-a, utilisàndu-se la

acésta publicare si o insemnata parte din copiile de documente dobândite dela Archivulu Venetianu, pe lângă cele adunate de reposatulu intru fericire Hurmuzaki.

Dela d-lu B. P. Hajdeu nu s'a primitu Tom. II. din publicatiunea Coresi, din caus'a dificultatiloru ce intimpina la pregatirea acestui alu doilea volumu, menitu a cuprinde unu vastu glosaru comparativu.

Me vedu silitu a inregistra aci neocompletarea, din caus'a lipsei sale din tíera, si a publicatiuniloru ce a fostu luat asupra-si on. d. Alex. Odobescu si anume: „Istori'a Ierografica a lui D. Cantemiru“ (opere complete tom. IV.) „Vita Dem. Cantemirii“ autobiografia de acelasi scriitoru; „Viéti'a sântului Varlaam“ (din care suntu tiparite numai 4 cóle), dupa manuscriptulu lui Udriste Nasturelu, care este in mánile d-lui Odobescu si „Pravil'a dela Gavor'a“, din care avemu dejá imprimare 12 cóle. In sesiunea anterióra d-vóstra ati esprimatu parerea, că acele din operele imprimate, cari suntu terminate, să se dea in mán'a publicului. Déca delegatiunea d-vóstra n'a realizatu acea dorintia, a fostu legându-se mereu cu speranti'a că, din o dí in alt'a, d-lu Odobescu ar putea veni in tíera, spre a dá prefetiele, notele, glosariile, etc. promise la fia-care din aceste publicatiuni.

„Mai bine mai întârdiate, dar' publicate cum se cuvine“, a fostu conclusiunea delegatiunii d-vóstra atatu pentru lucrarea d-lui Odobescu cătu si pentru a d-lui Hajdeu.

V. La concursurile pentru premii din diversele fonduri ale Academiei s'au prezentatu opurile aretate in anexata lista, si cari s'au trimisu in timpu comisiuniloru respective.

VI. Dintre membri noi alesi d-lu Marienescu, conformându-se regulamentulu 'si au trimisu, este putinu timpu, discursulu seu de intrare asupra „vietiei si scrieriloru lui Petru Majoru“ — Academia va avea deci a ascultá acestu memoriu inauguralu.

VII. Colectiunile diverse ale Academiei se inmultira si astu-timpu in modu imbucuratoru.

Amu avutu onóre a mai provocá schimbulu de publicatiuni cu 36 societati diverse, din tóta lumea. Respunsurile favorabile primite dejá dela o mare parte din aceste societati, ne face a sperá unu respunsu de aceeași natura dela acele cari din caus'a distantiei, au întârdiatu. Astu-felu, bibliotec'a nóstra, dejá prospera, gratie iubirei si staruintieloru d-niei vóstre si chiaru si a unoru persóne streine Academiei, va dobândi unu nouu midiulocu de inavutire. Cá si in alti ani, in adeveru, darurile de cărți nu au lipsitu bibliotecei nóstre, iar' printre donatori voi citá si de astadata pre d-nii Dimitrie Sturdza, George Sion, Ministeriile de esterne, finantie si agricultura, d-nii de Rosny, Tache Andreianu, P. Ispirescu etc. Sà nu uitu a inregistrá mai alesu intrarea in bibliotec'a nóstra a intregi colectiuni de manuscrise de Letopisetie române, colectiune dobândita dela d-lu Mihailu Cogalnicenu, prin ministerulu de culte si instr. publica, in lun'a Iulie a trecutulu anu.

Numeróse si fórtre pretióse suntu Uricele, documintele, medaliile, ce au sporitu colectiunile nóstre in anulu din urma, nu numai cá daruri dela unii din membri, precumu dela d-nii Sturdza, Cretulescu, Urechia, dar' si dela persóne streine precumu d-nii: G. Lensch, A. Popovici (dela Salonicu), Ispirescu, d-na Anglaea Ghica, etc.

Aceste numeróse si pretióse daruri suntu o proba elocinte de iubirea ce intálnesce Institutulu nostru in societatea culta románésca. Constatându acésta iubire, cu căta neplacere me vedu constrínsu a ve informá, domniloru membri, că a mai trecut inca unu anu fara să fimu pututu inaintá cu lucrarile relative la constructiunea localulu indispensabilu pentru desvoltarea Academiei, si fara de care devine aprópe imposibila conservarea frumóseloru nóstre colectiuni si mai alesu utilizarea loru, fia de cătra d-vóstra, fia de cătra cercetatori particulari.

Asemenea constatare nu o facu totusi alungendu din inima ori-ce sperantia in viitoru. Nu credu a manifestá unu sentimentu numai subjectivu, cându afirmu că natiunea, care a incredintiatu Academiei grij'a si iubirea culturei si a limbei sale, nu va întârdiá de a acordá acestei Academii si midiulócele prin care dèns'a ísi va putea indeplini marea ei chiamare. Urmarindu cu incordare de puteri, imbunatatirea situatiunei sale, natiunea a pututu unu momentu să lase pe unu alu doilea planu alu preocupatiuniloru sale, acésta Academia romána; astadi insa, ea urméza sè se simta datóre, a asigurá primulu seu *institutu de cultura*, tóta desvoltarea de care este capabila, punendu-i la dispositiune midiulócele financiare indispensabile, dar' mai cu séma unu localu apropiatu cu trebuintiele sale.

Terminendu, domniloru membri, am onóre de a anexa pe lângă raportulu acesta, darea de séma a casierulu d-vóstra, relativa la gestiunea fonduriloru, pe anulu bugetaru alu carui finitu se apropia.

Secretariu generalu: V. A. Urechia.

Actulu de fundatiune alu scóleloru nationale romanesci din Brasiovu si legatele concetatiénulu Ioanu Iuga de Baci'a. *)

Precuventare.

Dreptulu chiaru si luminatu alu celoru doue comune romanesci de relega resaríténa, care sunt fundatórele si proprietariile scóleloru nationale romanesci centrale din Brasiovu, a fostu in anii din urma disputatu si trasu la indoiéla de

*) La cererea mai multoru lectori din generatiunea noua, cari voru se afle prin cine si cumu s'au urditu scólele normali, gimnasiali, reali si comerciali románesci din Brasiovu, reproducemu aici in a dou'a editiune acestea doue documente, literele fundazionali ale celoru doue comune bisericesci din Brasiovu si testamentulu fericítulu fundatoru Ioanu Iuga. O facemu acésta cu atatu mai virtosu, căci inca n'a trecut macaru o generatiune de ani 35 si dejá se spunu si se scriu

catra unii ómeni, la carii nu potemu presupune reintia, catu mai virtosu o grósa nesciintia a starii lucrului, cum si o trista confusiune de idei absolutistice, autonomice, chiaru si unele anarchice, de care tóte ferbe capulu unora.

Romanii din Brasiovu inca la 1835 isi intemeiara o mica scóla normala cu trei clase, eara acésta se facú preste voia mai mariloru, carii pe atunci le dicea, cá „au alte neamuri destule scóle, se mérga si romanii se invetie pe la acelea“. In tómn'a anului 1837 brasiovenii romani, eara anumitu cei din clas'a negutiatorésca suplicara la inaltulu gubernu, pentru cá se li se dea voia de a intemeiá si unu gimnasiu nationalu romanescu cu cinci clase. In Octobre 1838 gubernulu se induplecá a emite o comisiune amestecata*), constátore din 5 membrii si unu actuariu spre a cerceta dupa dreptulu ce aru avea si romanii la veniturile mosiiloru brancovenesci s. a. Acea comisiune tienú cu multe intrecurmari pana la 1844, in sa fara nici unu resultatu imbucuratoru, din causa cá aceasi cernea tóta dioa, pentrucá se nu mai frémênte nici odata. In acelu periodu de timpu parintii nostrii versara bani multi si alergara de cateva ori pe la Sibiuu, Clusiu si Viena, cá dóra aru putea induplecá pre cei puternici odata si in favórea romaniloru greco-resariteni. N'a fostu cu potintia.

Cu tóte acestea parintii nostrii nu s'au lasatu de planulu loru. In cele din urma ei au reesitu abia la 1851 cá se si implinésca o parte a ferbintei loru dorintie, precum se vede mai alesu din legamentulu ce publicamu si carele fu recunoscutu intru totu coprinsulu lui, nu numai de catra scaunulu episcopescu, ci si de inaltulu ministeriu c. r. acceptatu si intaritu.

Unele parti din legatele lui Ioanu Iuga inca au inceputu a se talmaci de catra cei carii le cunoscú numai din audite, intr'unu modu, precum nici liter'a nici spiritulu acelora nu suferé si nu va suferi in veci.

Deci pentru cá se inlesnimu cunóscerea acestoru doua acte de o importantia mare pentru romanii din Brasiovu si din tienutu, ne simtiramú indatorati ale tipari cu spesele nóstre.

Editorii.

anecdote, fabule si neadeveruri cornurate despre originea acelor scóle; ce e mai multu, se atribue meritulu tocma si la unii ómeni, cari in cursu de doi ani, au fostu din resputeri in contra infiintarii acelor scóle si au pretinsu, cá prim'a colecta de 22 mii fl. m. conv. se se dea la Sibiuu pentru a infiintá unu seminaru pe care inse trebuia dupa dreptu si datorintia se'lu infiintiedie dieces'a intréga, éra nu numai románii din Brasiovu. Meritulu intregu alu infiintarii acelor scóle este numai alu familiiloru fruntasie de nationalitate romána din Brasiovu, cu fostulu loru protopopu Ioanu Popasu in frunte.

Conceptulu litereloru fundationale este alu lui Georgie Baritiu, revediuu apoi si stabilitu intru o comisiune de cinci insi preoti si mirenii, adunati intr'o nópte din anulu 1851 in locuinti'a lui Popasu; da, intru o nópte, pentrucá sub legea martiala care inca totu mai domnia in acelu anu in urmarea resboiului civile, diu'a nu cutediamu se ne adunamu câte cinci la unu locu, de fric'a politiei si a gendarmiloru, mai alesu dupace comunele bisericesci fusesera oprite a dá dela bisericii la scóle o suma mai mare decâtu celu multu câte 200 fl. m. conv. precumu se póte vedé din actele conservate in archive. Red.

*) Sub presidiulu comisariului provincialu Fr. Thuri.

Legamentu,

prin care subscriesele doua comune si respective reprezentantiele bisericesci romane de religiunea resariténa dreptu-credinciósa din Brasiovu, se indatóra si se léga intre sine in solidum, atatu pentru vremea de acum, catu si pentru totu viitoriulu din neamu in neamu, cá se zidésca incaperi pentru scóle nationale romane centrale de religiunea dreptu-credinciósa resariténa din Brasiovu, si totuodata se ingrijésca nu numai pentru tienerea loru in stare buna, ci si pentru necurmat'a adaogere si crescere a acelorasi scóle, atatu in privinti'a spirituala, catu si materiala. — Acesta este scopulu legamentului, ear' temeuriile pe care, si conditiunile cu care ne amu propusu cu ajutoriulu lui Dumnedieu tare si virtosu cá se'lu ajungemu, sunt urmatórele:

I. Comun'a bisericésca. dela sant. Nicolae din suburbiulu romanescu si comun'a bisericésca din lafntrulu cetatii dela Adormire in privinti'a bisericésca si in ori care alta privintia neatarnatóre un'a de alt'a, la tréb'a si insarcinarea inse de a zidi aici numitele scóle, de ale tiené si administrá pentru tóte veacurile, se socotescu pe sine de astadi incolo cá un'a si singura comuna astufeliu, incatu acésta sarcina a tienerei scóleloru sale se aiba dreptulu si datorinti'a de a o purtá cu puterile si sfaturile totudéuna impreunate si nici odata desbinate, cum si fara a fi ertata macar umbra de antaietate séu prerogativa a uneia asupra alteia, ci se voru socoti amendoue cá unele, care impreunate intr'unu scopu si la unu locu servindu comuneloru bisericeloru ortodocse si natiunei, implinescu porunc'a Apostolului: „de a fi tutururu tóte“. Indatorânduse aceste doué comune si respective reprezentantiele loru spre susu atinsulu scopu si solidaritate, isi renoescu prin acésta si otaririle loru din 18., 19. si 21. Noemvre 1844 facute sub Nr. protocolaru 68, 69, 70, 71 si 72, cum si contractulu séu legamintea din Octomvre 1850, primindu intru tóte si provocanduse la invoielele facute sub aceste daturi intre aceste doua comune si respective reprezentantii. — Deci

II. Scól'a are se remana in veci nationala confesionala, nefindu'i neci odata ertatu a imbraca altu caracteru séu natura, decatu ce se coprinde in numirea ei de susu. — Acésta o intielegemu asia: cá zidirea acestoru scóle si fondurile ce i se voru aduná, trebuie se fie si se remana numai proprietate a romaniloru de religiunea resariténa dreptu-credinciósa sub blastemu si afurisania, tocmai si profesorii se se aléga si se se denumésca numai din sinulu natiunii romane de religiunea resariténa dreptu-credinciósa, precum se cere chiaru si in instructiunea bisericiei dela s. Nicolae din anulu 1843.

III. Scólele acestea nationale romane centrale de religiunea resariténa dreptu-credinciósa din Brasiovu se zidescu, se inzestrédia si se fundédia din colecte séu daruri, ce se aduna dela benefactori din sinulu natiunii romane, prin urmare ele au se fia deschise pentru toti fii romaniloru cati aru trage la densele; cu acésta inse nici odata nu se socotescu inchise pentru alte natiuni si confesiuni. — Inse

IV. Pentrucá aceste doua comune si respective reprezentantie au fundatu mare parte, au intreprinsu si au luatú asupra'si acésta sarcina de a intemeia si administrá aceste

scóle, isi si pastrédia dreptulu deplinu de a le sustiné pentru toti vecii sub nemidiulocit'a si neatarnat'a loru carma si administratiune, fara a suferi nici unu feliu de amestecu strainu, decatu numai suprem'a inspectiune a monarchului si a guvernului seu.

De aici urmédia, cà comunele prin reprezentantii si inspectorii séu eforii sei isi voru alege si isi voru denumi pururea profesorii, atatu in puterea acestui legamentu, catu si intru intielesulu organizatiunii ministeriale séu guverniale din 1849, care tiene, cá profesorii se fie alesi si denumiti de catra aceia, carii ii si platescu. — Totu de aici urmédia, cà si acum in prezentu voru intreprinde cladirea scóleloru cu modulu si mediulócele, care voru aflá densele mai priincióse. — Dar

V. Nou'a zidire a scóleloru nationale romane centrale de legea dreptu-credinciósa resariténa neaparatu trebuinciósa, din pricin'a totalei lipse a unoru incaperi scolastice, se va intreprinde asia:

Reprezentantiele amendoue in corpore voru ingriji, cá se se adune capitalu de bani, cum si materialele cerute pentru ridicarea unei zidiri scolastice; totu ele voru incheié si voru subscrie contracturi si invoieli cu toti maisterii, cati se ceru la indeplinirea cladirii, cum si alti ajutatori; — eara platile se voru face prin unu casieriu anumitu, si tóte chartiile privitóre la plati voru fi contrasemnate si de catra unu secretariu, care apoi va avea insarcinarea de a le petrece pe tóte la catastifele cerute; se intielege inse de sine, cà casieriulu si secretariulu in acésta aloru calitate nu voru luá asuprasi catra contractanti nici unu feliu de datorintia personala de a plati, ci platile se voru face de catra casieriu numai din sumele ce se voru dá la man'a densului, pentru care este responsabilu cu socotéla curata catra reprezentantie, eara adeverat'a responsabilitate a implinirii conditiunilor legate in contracturi cade asupra corpului ambeloru reprezentantie de 26 insi, cum si totuodata asupra tuturoru acelora, carii s'au indatoratu prin subscrierile loru, cà voru numerá o suma óresicare pentru cladirea scóleloru, pe sum'a cu care s'au indatoratu, ear' mai multu nu. — Deci remane la datorinti'a si intieptiunea ambeloru reprezentantie, cá se incheie contracte astufeliu, incatu se le stea in voia a margini infintiarea planului architectonicu alu cladirei dupa mesur'a puteriloru banesci si materiale cate le voru veni la mâna.

VI. Tocmai pentru cà aceste doua comune si respective reprezentantie isi reservara nu numai siesi dreptulu administrarei pe viitoriu alu acestoru scóle precum ilu avura de vécuri, — reprezentantii acelorasi se si indatora pe sine si pe toti urmasii loru in deregatoriile de reprezentanti, inspectorii séu efori din veacu in veacu, a pune la cale si a cauta tóte mediulócele cate aru adaoge la inbunatatirea, inavutirea, largirea si tóta putinciós'a in florire a de multe ori pomenitei scóle nationale confesionale atatu prin crescerea fondului din feliuri de isvóra si prin regulat'a lui administrare, catu si prin tóta putinciós'a imultire a profesoriloru cu lefi cuviincióse si a sciintieloru in trénele; — de unde urmédia, cà reprezentantii voru priimi in sinulu loru si voru denumi la curatel'a scóleloru numai barbati, carii voru fi in tóta privinti'a cunoscuti de evlaviosi, amici ai scólei intocmai cá si ai biserici, ear pe contrarii se voru sili a'i departá.

VII. Organizatiunea din laintru a acestoru scóle va fi totudéuna aceea, ce se va prescrie de catra inalt. guvernulu pentru scólele statului de acela si rang.

VIII. Catu pentru acurat'a si neprichanit'a administrare a acestoru scóle, se va compune o instructiune deosebita, care se va supune la timpulu seu in. guvernulu spre intarire.

IX. Profesorii se voru alege prin concursu de catra reprezentantiele comuneloru totu in intielesulu organizatiunii guverniale.

X. Reprezentantii comuneloru voru administrá tóta tréb'a scóleloru prin atati inspectorii séu efori, carii se voru alege in numeru egalu din amendoua pre catu va cere trebuintia; se va alege si capu eforiei; se va da unu secretariu cu leafa, a carui datorintia se depune in instructiunea menita pentru densulu.

XI. Tóte cauzele si ori care alte lucruri privitóre la administrarea trebiloru scolastice se voru consultá de catra reprezentantiele adunate si se voru otari prin majoritate absoluta (multimea glasuriloru), ear' candu voturile s'aru desface in doua parti de o potriava, atunci votulu majoritatii se va socoti acela, langa care va stá presedintele ce va fi dupa timpuri. — Reprezentantiele se socotescu adunate atunci, candu se voru aflá la unu locu celu putinu cu unulu mai multu decatu jumătate.

XII. In cele din urma subscriesele reprezentantie se indatora inaintea ceriului si a ómeniloru, cà voru pazi si apará tóte punctele si conditiunile acestui legamentu din cuventu in cuventu, cu atata santienia si taria nestramutata, incatu, déca cumva, ceea ce nu credemu, din nenorocirea religiunei dreptu-credincióse si a natiunei s'aru intemplá, cá dupa timpuri si vécuri una din aceste doua reprezentantie se se prefaca intréga in partida séu tarafu vrasmasiu culturei si fericirei nationale, voidu a strica scóleloru prin apucare de mesuri contrarii acestui legamentu si inaintarii scóleloru, atunci cealalta reprezentantia, care va remanea intru tóte credinciósa, aparatórea puncteloru de mai susu, are prin acésta dreptulu de a provoca in contra reprezentantie necredincióse la comun'a respectiva, din a carei sinu va fi purcediendu aceea si; ear candu si acea comuna ar lucrá pe fatia totu in intielesulu reprezentantie sale necredincióse legamentului, atunci reprezentanti'a pazitóre de acestu legamentu remane in dreptulu seu de a carmui si a administra scólele singura. — Totu acésta se intielege si despre acea reprezentantia séu comuna, care ar parasi dreptu-credinciós'a sa religiune si ar trece la alt'a, una cá acésta adeca, isi va perde totu dreptulu seu asupra acestoru scóle.

Sub aceste conditiuni, pe care le priimim si le subscriemu fiecare cu bucuria si cu deplina convingere, pentru cá se aiba deplina valóre si taria in vécuri, sunt si determinate aceste comune a intreprinde infintiarea noueloru scóle catu mai curendu, ear inceputulu loru a'lu face inca in anulu acesta, aratandu mai antaiu acésta vointia a comuneloru si respective a reprezentantieloru si la locurile cuviincióse.

Datu-s'au in Brasiovu la anulu Domnului si mantuito-riului nostru Isusu Christosu 1851 in 1. Sept., si s'au intaritu

cu subscriptiunile nóstre ale tuturoru reprezentantiloru, punenduse atatu sigilele sant. biserici, catu si ale fiecarui dintre noi.

(L. S.) Representanti'a sf. biserici dela sf. Nicolae.	(L. S.) Representanti'a sf. biserici dela adormire din cetate.
(L. S.) Ioanne Poppassu m. p. prot. locului.	(L. S.) Dim. Otlotloi m. p. represent.
(L. S.) Petru Germanu m. p. prot. si par. la Bolgarszeg.	(L. S.) Ioanu Leca m. p. represent.
(L. S.) Ioanu Zsippa m. p. reprezentantu.	(L. S.) G. M. Burbea m. p. represent.
(L. S.) Dim. Cepescu m. p. represent.	(L. S.) N. Voinescu m. p. represent.
(L. S.) Ioanu Pantazi m. p. represent.	(L. S.) Ioanu Iuga m. p. represent.
(L. S.) Rud. Orgidanu m. p.	(L. S.) N. Maciuca m. p. represent.
(L. S.) Nicolae Teclu m. p.	(L. S.) N. Padure m. p. represent.
(L. S.) George Nica m. p.	(L. S.) Vasilie Stinge m. p. represent.
(L. S.) M. Flusturan m. p.	(L. S.) N. Th. Ciurcu m. p. represent.
(L. S.) George Iuga m. p.	(L. S.) Vasilie Lacea m. p.
(L. S.) Bucuru Popp m. p.	(L. S.) I. G. Sasu m. p.
(L. S.) G. R. Leca m. p. curat. si represent.	(L. S.) George Ioanu m. p.
(L. S.) Ioanu Manole m. p. represent.	

Invoirea acésta a obstiloru nóstre bisericesci din Brasiovu o amu vediutu, si nu numai o laudu in totu coprinsulu ei, ci inca o si binecuventu, fagaduindume a inainta lucrulu acesta vrednicu de tóta laud'a cuprinsu in invoirea acésta.

Brasiovu, in 17. Sept. 1852.

(L. S.) Andreiu Schaguna m. p. episcopu.

Legatulu lui Ioanu Iug'a.

In numele Tatalui si alu Fiiului si alu sf. Duchu, Amin.

Dumnedieu, carele prin unulu nascutu alu seu fiu Isusu Christosu au invatiatu pe muritori (Mateiu capu V. si VI.) cá se fie induratori catra cei lipsiti si se'i ajute pre ei, — au binecuventatu si ostenelele mele in cursulu acestei vietii trecatóre, incatu me afu in stare nu numai de a indestula si asigura viitorulu celoru mai deaprópe clironomi ai mei, pentru cá se fie scutiti si aparati pentru totudéuna de orice lipsa a vietuiri, ci totuodata a face bine si altora, eara mai virtosu filoru multu cercatei mele natiuni romanesci, ale careia lipse si trebuintie sunt multe cá nasipulu marii.

Deci inim'a si cugetulu meu me indémna cu totuadinsulu, cá pana inca me afu din mil'a lui Dzeu in putere si sanatate, folosindume de dreptulu ce mi se da cá unu sotiu si parinte de legile acestui pamentu, eara mai deaprópe prin §§. 9 si 12 din cartea II. tit. 5 alu statutelor, se asiediu si se lasu unu

Legatu,

precum prin acésta ilu si asiediu si'lu intarescu cu cea mai curata si determinata a mea vointia, indatorindu pe clironomii

mei, cum si pofindu pe deregatoriile competente ce voru fi dupa timpuri, cá din tóta averea si starea mea se se scótia si se se puna la cea mai deplina sigurantia urmatórele capitaturi séu fonduri:

I. 2000 f. m. c., adica: doua mii fiorini in mon. de argintu, din care se curga pururea interesulu séu dobénd'a anuala de 5 f., adica cinci fiorini, adica una suta fiorini in bani de argintu, cá la dioa numelui meu se mi se faca unu parastasu in fiecare anu la biserica romanésca cu chramulu Adormirii din cetate; cu acea ocaziune a patra parte din acestu venitu se se jertfésca la indeplinirea acestui servitiu dumnediescu dupa datina; mai incolo celelalte trei parti se se impartia regulatu asia: $\frac{1}{4}$ séu 25 f. la spitalulu militarescu, $\frac{1}{4}$ femeiloru veduve si sarace, eara $\frac{1}{4}$ arestantiloru locali.

II. Pentru spitalulu civilu din Brasiovu lasu unu fondu de 4000 f. m. c., adica patru mii fiorini bani conventionali, din care curgéndu venitul anuala, acelasi se se intrebuintiese pentru bolnavi de natiunea si relegea mea, cáci cá acestia sunt mai lipsiti decatu altii; eara déca vreodata s'ar intocmi aici in Brasiovu vreunu spitalu menitu numai pentru romani, la acea intemplantare voiescu, cá fondulu aici numitu inca se se tréca la acelasi.

Am cunoscutu si m'am petrunsu in cursulu vietii mele, cá pe langa biserica, scól'a este singurulu mijlocu de scapare si scutu aparatoru alu viitorulu prea iubitei mele natiuni; insa tocmai in asta privintia vedu si simtiu cea mai neaparata lipsa a ei. Deci voiescu tare si virtosu, cá se asiedu unu fondu de

III. 12.000 f., ad. douasprediece mii fr. bani de arg., din alu carui venitu anuala se se faca unu salariu de 600 f. m. c., adica siese sute fiorini mon. conv. pentru unu profesoru la scól'a nationala romanésca de legea resariténa din Brasiovu, dela care ceru eu urmatórele calitati: Se fie romanu si cu nascerea si cu simtiementulu seu; se se supuna la cercetare, pana incatu ar fi adaptatu in sciintie si mai virtosu in specialitatea, pe care va avea se o propuna in scóla; voiescu inca, cá numai din doua specialitati se póta alege un'a, adica séu istoria generala si a patriei cu unele sciintie ajutatóre, cum geografia ori statistic'a, ori chronologi'a pana in catu acestea voru trebui se se propuna in gimnasiulu nostru romanescu, — séu sciintiele comerciale si tehnice; pana in catu aceleasi voru fi de a se propune in clasele reale si comerciale, care se deschidu aici in Brasiovu. Déca acelu profesoru fundatu de mine va luá asupra'si specialitatea istoriei, se se indatoretse totuodata, cá in cei dintaiu cinci ani ai profesoriei sale se compuna si se publice istoria patriei si a natiunii sale, inca si geografia patriei, care se fie tiparite cu spesele scólei sub conditiuni ce va afá cu cale efori'a scolastica, atatu in folosulu fondului, catu si spre óresicare premiare a profesorului auctoru, cu o suma de esemplare; se întielege insa, cá manuscriptulu mai nainte de tiparire are a se da la o revisiune de vreo trei barbati romani din cei mai procopsiti; — eara déca profesorulu si-ar alege specialitatea comerciala, se scótia in acelasi cursu de 5 ani in limb'a nóstra cartile cele mai neaparatu trebuincióse la acésta specialitate, totu pe langa conditiunile de susu. Preste totu ceru eu dela acestu profesoru alu meu, cá elu se fie unu capu si talentu nu numai teoreticu, ci totuodata si practic, de a carui procopséla se se folosésca

nu numai tinerimea scolastica nemijlocitu in clase, ci si natiunea pe din afara.

IV. Se se mai asiedie din starea mea inca si unu altu fondu scolasticu de 6000 f. m. c., adica siese mii fiorini bani de arg., a carui menire se fie precum urméza :

1. Dobënd'a anuala de 300 f. m. c., adica trei sute fiorini bani de argintu dela acestu capitalu se remana neatinsa, adica se se prefaca intru unu altu capitalu intru unu cursu de ani — pana candu acesta ar cresce cá se arunce chiaru elu o dobênda de 300 f. m. c., adica trei sute fiorini bani de argintu.

2. Déca profesorulu fundatu dupa vointi'a mea aratata la II. si III. in cursu de 10 ani ar deveni cu totulu nepu-tintiosu de a mai da prelectiuni in clase, atunci se i se defiga din dobënd'a dobêndeii o pensiuine de 200 f. m. c., adica doua sute fiorini argintu pe anu pana la capetulu vietiei sale, eara jumatarea restului dela 100 f. m. c., ad. una suta fiorini, ad. 50 fr. m. c., se se intrebuintieze de stipendiuri la vreo doi scolari de frunte, insa lipsiti, alesi insa totudéuna numai din cele doua clase mai mari gimnasiale, séu din clas'a de susu comerciala; eara ceilalti 50 f. m. c. se se adaoge din anu in anu la capitalulu, care cresce din dobënd'a curgátore de 300 f. m. c.

3. Ne avendu profesorulu trebuintia de pensiuine pana la 15, zicu cincispredece ani, jumatare din venitululu curgatoru dela capitalulu adunatu din dobêndile originale se se impartia pe fiecare anu in stipendii scolastice cate 30 à 40 fiorini bani de argintu, eara jumatare se se adaoge totu la noulu capitalu.

4. Fiindu silitu profesorulu a se cere in pensiuine mai tardiu, i se va asigurá din fondu dupa analogi'a aniloru si a pensiuiniloru ce va fi dandu statulu.

5. Insa intêmplanduse cá profesorulu se nu aiba trebuintia de pensiuine nici pana la 25 de ani ai servitiului, urméza cá dobênda curgátore in acestu restimpu de ani s'ar prefaca intru unu altu fondu insemnatoru. La intemplanarea acésta si dela acestu anu in susu se se impartia totudéuna $\frac{3}{4}$ parti a le venitululu dobêndiloru in salarii si pensiuini profesoresci si in stipendii scolastice, cum si in spese pentru tiparirea cartiloru, cumpararea de instrumente fisice si matematice, adaogerea la bibliotec'a scóleloru de carti bune; eara a patra parte se se alature ne'ncetatu la fondu, carele vréu cá se créscá catu se póte mai mare si se fie vecinicu.

6. Ceru si dorescu, cá scolariloru, carii ar fi dupa timpu din famili'a mea séu din rudeniile mele colaterale, avendu silintia si purtare buna si neprichanita, cum si trebuintia de stipendiu, se li se dea intaietate.

V. Cu administrarea drépta si regulata a tuturoru patru fonduri mai susu aratate voiescu cá se se insarcineze unu comitetu, statatoru din 5 membrii, dintre carii unulu se fie totudéuna din familia mea ori din rudeniile mele colaterale, eara doi se fie din curatorii pe carii ii va alege comun'a romanésca din cetate si ceilalti doi totudéuna membrii ai eforiei séu ai deputatiunei scolastice. Acestu comitetu va fi indatoratu :

a) A ingriji in cugetu curatu si in fric'a lui Dzeu, cá fondurile se se asieze catu se póte mai siguru si mai fara

periculu. Deci déca dênsulu ar afa cu cale, cá atatu fondurile mele originale, catu si capitalurile ce voru fi sporitu din economi'a dobêndiloru, ar fi mai sigure, ar aduce si unu venitu mai mare, déca s'ar asiedia in realitati nemiscátore, adica mosii si case, atunci ascultandu si parerea eforiei intregi, lasu tóta voia cá se faca in privinti'a acésta, precum va fi mai siguru si mai cu folosu.

b) Tóte socotelele acestoru fonduri se le tiena pré regulatu si nu numai se le substérna la loculu mai inaltu prin episcopi'a Sibiiului, ci se le si publice in fiecare anu prin tipariu. Prin loculu mai inaltu intielegu eu aici pe acelu dicasteriu supremu, care va fi menitu dupa timpuri cá se administre si se supuna la revisiune tóte veniturile bisericesci, scolastice si filantropice ale natiunei romane.

Fiinducá mie imi e preste putintia cá se prevedu pe unu cursu de ani mai multi inainte tóte trebile scóleloru nóstre nationale, de aceea remane la intieptiunea si patriotismulu acestui comitetu, cá totudéuna se se siléscá a core-spunde si a indestula cele mai neaparate trebuintie, si in mesur'a in care va fi crescêndu fondulu, alu carui isvoru ilu deschidu eu; eara de partiniri scandalitóre se va feri cu totadinsulu, nici se va da in judecat'a lumii, nici va voi nimini turburarea de repaosulu sufletulu meu.

VI. Asiediendu eu acestu legatu alu meu, credu cá intru asiediarea lui nu me abatu intru nimicu dela legile de chironomia, care se afa in putere in timpulu candu orenduescu acestea, si mai virtosu cá legatululu meu nicidecum nu trece preste a treia parte a starei mele, despre care pociu dispune liberu, ci cá ea cuprinde o suma mai insemnatóre; déca totusi s'ar intêmplá cá se fiu trecutu din vedere vreo hotarfre a legii, voiescu cá din pricin'a acésta nicidecum se nu se desfiintieze legatululu, ci numai se se coréga strínsu intru intielesulu legii, eara mai multu nimicu si se remana intaritu. Vrêu earasi tare si virtosu, cá déca cumva statulu séu prin vreunu evenimentu cu totulu neastepatu, séu vreo alta natiune ori altu statu ar pune man'a pe averea si fondurile scolastice romanesci, incatu acestea se nu se mai póta numi proprietate nationala romana, la asemenea casu comitetulu se fie indatoratu a ingriji si a face, cá fondurile mele nicidecum se nu se tréca in proprietatea statului, subtu ori si ce titula, ci ele sa remana totu in proprietatea natiunii, macar de ar fi aceea chiaru si prin mijlocirea si scutululu bisericeii, candu nu ar mai remanea alta cale deschisa.

Eara pentru cá acestu legatu alu meu se aiba taria neclatita si nestramutata in veci, ilu subscriu si ilu intarescu eu insumi cu subscrierea numelui meu si cu punerea pecetii mele; totuodata punu si de martori ai vointiei mele neschimbate in fati'a lui Dumnezeu si a ómeniloru pe dumnealoru, credinciosii barbati si prietini ai mei, carii se si vedu aici subscrisi.

Brasiovu, 12/24 Iulie 1851.

Ioanu Iuga m. p.

Thoma Vasiliu,
parochu loculu,

cá martoru alu vointiei Dlui legatoru.

George Baritiu,

cá martoru si descriitoru alu vointiei Dlui legatoru.

Postscriptu. Se întielege de sine, totusi aflu cu cale a dechiara si in acestu postscriptu, cumcã legatulu acesta din 12/24 Iulie 1851 desfiintãsa pe celu mai vechiu alu meu din a. 1842, 6/25 Aprilie si numai singuru are taria si putere legala.

Brasiovu, in 12/24 Iulie 1851.

Codicilu sãu carticica. Prin acestu adaosu alu meu mai lasu 1225 galbini à 4 f. 48 cr. m. c., dicu una miie doua sute douadeci cinci galbini imp. cu acea conditiune, cã reprezentantãa si curatorii sf. biserici dreptu-credincioase cu chramulu Adormirei maicei Domnului din cetatea Brasiovlui se aiba bunatate si se se insarcinase a asedia sum'a acãsta catu mai curãndu cã fondu pe o ipoteca sigura, eara venitul aceluasi se'lu dea in fiecare anu la man'a nepõtei mele Catinca Michaiu Milea, nascuta Ch. Ilie cã ajutoriu, de care o aflu vrednica a i se da pe catu va fi dãnsa in viatia; eara dupa mõrtea ei acelasi ajutoriu se trãca la copiii dãnsei, de cumva ii va avea; eara ne avendu nepõtamea Catinc'a copii, dupa mõrtea dãnsei venitul acestui fondu se se prefaca in ajutoriu sãu adaosu la zestrea unora din acele fetitue de ale fratiloru mei sãu fratiloru ei, care dupa drãpta judecata a curatoriloru susu numitei biserici s'ar aflã mai vrednice atatu prin purtarile loru cuviõse si neprichanite, catu si pentru lips'a de avere intru care s'ar aflã cutare dintre familii. Earã la intemplantã deca dintre rudeniile mele colaterale pãna la a opta spitia nu s'ar aflã nici o fetitia de maritatu, sãu cã familiile rudite cu mine ar avea stari atatu de bune, incatu nu ar simti trebuintia de asemenea mila, atunci din veniturile anuale ale acestui fondu se se inzestrezã alte fetitue de familii bune si cuviõse, inãsa mai lipsite, dintre negutietori si dintre ai barbatiloru de sciintia, romani de nascere, inãsa numai din Brasiovu, ci asia, cã fetitiile orfane de tata si de muma, sãu si numai de tata se aiba intaietate (protie). Totudãuna inãsa a cincea parte ($\frac{1}{5}$) din dobãndi pastranduse se se alature la fondu, cã acelasi se crãscã, inãsa acãsta numai dela mõrtea nepõtei mele Catinca inainte. Dela unu ajutoriu de zestre pana la altulu interesele se voru adunã regulatu pe fiecare anu, se voru capitalisã deosebitu de fondu, eara apoi la timpulu cerutu se voru preface in ajutoriuri de zestre, inãsa si la cate 2 persõne, deca sum'a din interese ar fi apucatu a se stringe din cate 4 a 5 ani sãu mai multu. Fondulu cã fondu se remanã in veci neatinsu.

1. Se se mai scõtia din starea mea inãsa si 2000 f. m. c., dicu doua mii fiorini mon. conv., cã capitalu menitu de mine spre ajutoriu la zidirea unei biserici romanesci de relegea resaritãna dreptu-credincioasa in Brasiovu cu chramulu sf. Adormiri; earã pãna va ajuta Ddieu a se incepe acea zidire, curatorii sub strãns'a loru raspundere ilu voru asedia cu dobãnda ipotecaria, alaturandu pe fiecare anu interesele la capitalu.

2. Lasu hold'a Nr. 1600 de 1295 stãnj. patrati din campulu de mijlocu alu Brasiovlui in a 5-ea brasda, la sf. biserica a nõstra dela Adormire, cu acea legatura catra reprezentantia si curatorii, cã venitul aceleiasi curatu se se dea pe fiecare anu regulatu la man'a parochului acesteia biserici; earã parochulu pentru acãsta danie se me pomenãsa pe mine si familia mea in spiti'a ãntaia la tõte prasnicele imperatesci dupa ritulu nostru; totu odata se fie datoru a privilegiã, deca fondurile mele din legatu si codicilu se administra in

fric'a lui Dzeu, earã la din contra a dojeni pe cei lenesi in puterea apostoliei sale, fara inãsa cã se'si põta luã dreptulu de a se amestecã la administrarea fonduriloru in vre-unu chipu õrecare.

3. Lasu 2000 f. m. c., dicu doua mii fiorini mon. conv., pentrucã deca tatalu cerescu va binevoi a me chiama la siuesi, se mi se ridice unu monumentu familiaru de marmoru, cu inscriptiuni romanesci privitõre atatu la famili'a Iuga, catu si in deosebi la mine insumi, atatu cã unu semnu trupescu alu nemurirei sufletului, catu si spre indemnarea altora la faceri de bine; earã monumentulu si cript'a voru avea form'a din alaturatulu desemnu.

Si mi-am insemnatu acãsta vointia noua a mea la anulu Domnului una miie optu sute cincizeci si siese, Ianuarie in 2/14 de fatia cu martorii poftiti inadinsu.

Ioanu Iuga m. p.

Thoma Vasiliu,
parochu locului.

cã martoru alu vointiei Domnului legatoru.

Georgie Baritiu,

cã martoru si descriitoru alu vointiei Dlui legatoru.

Cativa §§-i de lege cã nota la legamentu.

Regulamentulu organicu, carele in a. 1849 se publicase cã provisoriu cu privire la tõte scõlele de tõte confesiunile si limbile din totu coprinsulu monarchiei austriace, dupa optu ani de proba se sanctionã definitivu, in catu acelasiu astadi e lege obligatõre pentru toti cetatienii de statu din tierile austriace. Cu tõte acestea dupa esirea preãnaltei diplome imper. din 20. Oct. 1860 adica dupa restaurarea autonomiei tieriloru si a confesiuniloru, mai virtosu in asia numitele tieri tienetõre de corõn'a Ungariei puterea obligatõre a susu atinsului regulamentu organicu s'a trasu la indoiãla de cãtra mai multi, earã in unele parti ale lui s'a si delaturatu. Intr'aceã regimulu din partea sa nu numai cã nu a delaturatu nici unu §. din acea lege, ci tocma din contra elu astadi cã si mai ñnainte sustiene cu tõta tari'a dreptulu de a priimi la deregatorii de statu numai individi de aceia, cari isi voru fi facutu studiile loru dupa sistem'a satorita in legea organica a instructiunii publice. Diferiteloru confesiuni, episcopii si mitropolii ãnca nu le e disputatu dreptulu de a'si deschide scõle si anumitu gimnasii dupa sisteme esite din capetele loru; deca inãsa acelea nu voru placea si statului mirenescu, regimulu le denegã publicitatea, prin urmare tineriloru esiti din aceleasi le remane deschisa numai carier'a preotiãsa si cea dascalãsa.

Romanii transilvani dorescu din totu sufletulu cã se li se immultiãsa gimnasiile, ei inãsa aru simti o durere sagetatõre, deca la vreunu gimnasiu de a le loru li s'ar denegã publicitatea.

Noi din parte-ne credemu asia, cã caracterulu confesionalu si nationalu recerutu de fondatori pentru unu gimnasiu oricare se põte impacã preã bine cu legea organica a instructiunii publice, numai õmenii se nu confunde ideile si se nu se amestece la mijlocu interese rezervate.

Intr'aceea impartasindu noi aici cativa §§-i din legea organica dupa care s'a intocmitu si legamentulu subscrisu de comunele nóstre, lasamu cu totulu in grij'a publicului cá se ne judece positiunea in care amu ajunsu cu totii in privinti'a scóleloru cu referintia cátra statu si regimu.

§. 2. Keine Lehranstalt darf den Namen eines Gymnasiums führen, wenn ihre Einrichtung der in diesem Gesetze vorgeschriebenen in allen wesentlichen Punkten nicht entspricht.

§. 3. 1. Ein Gymnasium zu errichten ist Jedermann berechtigt.

2. Zur Eröffnung desselben ist die Genehmigung des Unterrichtsministeriums nothwendig; sie setzt die Nachweisung voraus, dass die Subsistenzmittel der Lehranstalt für eine Reihe von Jahren, wenigstens mit einem hohen Grade von Wahrscheinlichkeit, gedeckt sind, und dass die Einrichtung der Anstalt den Vorschriften dieses Gesetzes entspricht.

3. Das Ministerium kann ein solches Gymnasium wegen Mangel der vom Gesetze geforderten Eigenschaften zu jeder Zeit wieder schliessen lassen.

§. 4. Das vollständige Gymnasium besteht aus 8 Klassen, deren jede einen Jahreskurs bildet; es zerfällt in das Ober- und Untergymnasium, von je 4 Klassen.

Das Untergymnasium bereitet auf das Obergymnasium vor, es hat aber, indem es jeden seiner Lehrgegenstände zu einem relativen Abschlusse führt, und mehrere davon in vorherrschend populärer Weise und praktischer Richtung behandelt, ein in sich abgeschlossenes Ganzes von allgemeiner Bildung zu ertheilen, welches für eine grössere Zahl von Lebensverhältnissen erwünscht und ausreichend ist, und zugleich auch als Vorbereitung für die Ober-Realschulen und weiter für die technischen Institute zu dienen vermag.

Das Obergymnasium setzt diesen Unterricht in mehr wissenschaftlicher Weise fort, und ist die specielle Vorbereitungsschule der Universität.

§. 8. 1. Die Gymnasien sind entweder öffentliche oder Privatschulen.

2. Die öffentlichen Gymnasien stellen Zeugnisse aus, welche von den Staatsbehörden anerkannt werden; sie haben das Recht Maturitätsprüfungen vorzunehmen, und es können ihnen vom Landesschulrath Candidaten zur Bestehung des Probejahres zugewiesen werden. Welche Gymnasien öffentliche seien, das wird von dem Unterrichtsministerium mit Rücksicht auf die Bürgerschaft bestimmt, welche die Beschaffenheit der Anstalt für die künftigen Leistungen derselben gewährt.

3. Alle Gymnasien, welche nicht öffentliche sind, sind Privatschulen. Die Schüler derselben haben, um staatsgiltige Zeugnisse, namentlich Maturitätszeugnisse zu erwerben, den Prüfungen an einem öffentlichen Gymnasium sich zu unterziehen.

§. 9. 1. Diejenigen Gymnasien, welche ausschliesslich oder zum grössern Theile aus den öffentlichen Fonden des Staates erhalten werden, sind Staatsgymnasien.

2. Die Gymnasien, welche nicht Staatsgymnasien sind, werden mit oder ohne Unterstützung des Staates durch die Corporationen, Gesellschaften oder Individuen erhalten, deren Anstalten sie sind. Die Erhalter solcher Anstalten sind berechtigt, ein Schulgeld zu fordern und zur Erhaltung der Lehranstalt zu verwenden (§. 57. 2.).

§. 10. Neben den Staatsgymnasien können auch bischöfliche Gymnasien, ferner Gymnasien geistlicher Corporationen, weltlicher Gemeinden, anderer Gesellschaften oder auch einzelner Personen, wie bisher, fortbestehen oder neu errichtet werden.

§. 11. 1. Die Leitung der Staatsgymnasien liegt ganz und in jeder Beziehung in der Hand der Staatsbehörden.

2. Auf die Leitung der Gymnasien, welche nicht Staatsgymnasien sind, steht den Bischöfen, Corporationen, Gesellschaften oder Individuen, deren Anstalten sie sind, derjenige Einfluss zu, welchen sie durch die Bestellung und Entlassung der Lehrer unter den §. 103 angeführten Beschränkungen und überhaupt mit Beachtung des §. 2 aufgestellten Grundsatzes üben.

§. 13. Ein öffentliches Gymnasium, welches nicht Staatsgymnasium ist, hat nur dann Anspruch auf eine Unterstützung von Seite des Staates, wenn die Nothwendigkeit des ungeschmälernten Fortbestandes desselben nachgewiesen ist, und wenn das mit dem für Staatsgymnasien festgesetzten Schulgelde gleich hoch gestellte Schulgeld in Verbindung mit den übrigen Mitteln desselben nicht ausreicht, um die Kosten zu bestreiten.

§. 14. 1. Wenn die jährliche Unterstützung, welche der Staat einem solchen Gymnasium gewährt, den Gehalt eines oder mehrerer Lehrer desselben erreicht, so wird der Staat die von ihm dotirten Lehrer auch anstellen, und diese sind dann abgesehen von ihrer sonstigen Unterordnung unter die unmittelbare Leitung des Gymnasiums, den Lehrern an Staatsgymnasium gleich zu halten.

2. Der Staat wird in solchen Fällen, wenn er es für erspriesslich hält, besonders die Besetzung des Directors in Anspruch nehmen.

3. Das Recht, die von ihm dotirten Lehrer zu bestellen, erlangt auch eine Corporation oder Einzelperson, wenn sie einem schon bestehenden Gymnasium, welches einer Unterstützung bedarf, diese in einem Masse zuwendet, welches dem Gehalte eines oder mehrerer Lehrer gleichkommt.

§. 16. Wenn die Corporation, Gesellschaft oder Einzelperson, deren Gymnasium an den Staat übergegangen, gleichwohl noch ferner einen oder mehrere Lehrer bezahlt, so hat sie das Recht, im Falle der Erledigung eines von einem dieser Lehrer besetzten Postens den Vorschlag zur Wiederbesetzung desselben zu machen. Der Staat wird von diesem Vorschlage ohne wichtige Gründe nicht abweichen.

Nici ne simtimu in stare, nici este chiamarea nóstra a traduce acesti cativa §§-i in romanesce, eara preste vreo traductiune oficiósa nu amu datu nicairi. Aceia insa caroru le pasa din totu sufletulu cá se se lumineze odata asupra dreptului comuneloru nóstre la scólele romanesci din Brasiovú, alu caroru numai edificiulu le-a costatu preste 76 mii fiorini m. c. versati din pungile proprie, usioru isi voru gasi intre domnii profesori de aceia, carii nu'si voru pregetá a le face cate-o traductiune autentica, precum si a le da esplicatiuni mai departe din regulamentulu organicu.

Biografi'a Prea Santitului Dionisie Romano, episcopulu de Buzeu

de episcopulu Melchisedecu.

Estrasu din Analele Academiei romane, seri'a II, tom. V, sect. II:
Memorii si notitii.

(Urmare).

De basa a cuventarei sale, Dionisie iá cuvintele profetului Isai'a: „Amu vediutu si éta erá plina de slava cas'a Domnului.“ Dupa ce predicatorulu dá o idea generala despre esistenti'a bisericeii in némulu omenescu, dela inceputulu lunei, si apoi in némulu nostru romanescu, se opresce la istori'a bisericeii episcopale a Buzeului si descrie pe ctitorii sei asia:

„Alu acestei bisericeii, celu mai antáiu intemeiatoriu a fostu fericitulu intru pomenire Domnu Mateiu Basarabu Voevodu, care o a impodobitu si indiestratu dupa cuviintia. Acést'a (biserica), dupa trecere de ani, din pricin'a nestatorniciei vremei si a altoru impregiurari, ajunsese in derapanare, si impovarata cu multime de datorii. Dar' éta dumnedieesc'a pronia inaltia pe scaunulu acestei sante episcopii pe noulu Zorovavelu pre prea santitulu nostru pastoriu, care o a ridicatu din derapanarea ei, cá pé unu altu Ierusalimu, o a infrumsetiatu cu buna cuviintia, si santitoriu intru dens'a, ei si noue tuturoru, stá acum inaintea lui Dumnedieu, inaltiandu rugaciunile sale cele prea sante si pline de dumnedieesculu daru, pâna la scaunulu celui vecinicu si pricinuindu sufleteloru nóstre o veselitóre mangaere si bucuria.

„Éta in mediuloculu nostru, nevediutu, avemu si pe binecredinciosii Domni si ctitori ai acestui santu locasiu, pe Mateiu Voevodu, dicu, pe Vintila Voevodu, pe Nég'a Dómn'a, si pe prea santii si fericitii intru pomenire arhieriei: Ioasafu si Metodie, cari din cerescile locasiuri au venitu, cá se ne inso-tiésc'a la prasnuirea acestei sante episcopii, alu càrei'a unii intemeiatori, precum Mateiu Voevodu, celu rívnitoriu spre zidirea dumnedieesciloru locasiuri, Nég'a Dómn'a, la care cu adeveratu se potrivece cuventulu intiepleptulu Solomonu, cá „femeile cele intieplepte au ziditu case“, Vintila Voevodu, care, domnindu trei ani, au plinitu multi, càci domnesce si astadi in inimele cinstitoriloru de Dumnedieu.“

Apoi, adresandu cuventulu càtra fericitii ctitori, cere iertarea loru pentru gresielile crestiniloru contimporani si rug'a loru pentru indreptarea celoru gresiti, pentru cá acesti'a se ajunga a urma faptele cele bune ale ctitoriloru si ale episcopulu Kesarie, „carele astadi, dice predicatorulu, stá inaintea lui Dumnedieu si a ctitoriloru, si fatia cu totu norodulu dá séma de avuti'a, ce i-au incredintiatu ctitorii. Isi dá socotéla cu platirea greleloru datorii, de care acésta santa episcopia erá impovarata, cu impodobirea dumnedieesciloru locasiuri si cu ingrigirea pentru slugitorii bisericeii. Isi dá socotéla cu deamenuntulu, si nici-decum nu se mandresce celu smeritucuetatoriu pentru bun'a intrebuintiare a celoru incredintiate lui, ci tóta cinstea si laud'a voue o dà, o fericiti ctitori! Càci de multe-ori, cându cinevasi voiá sè-i laude rívn'a, ce o are pentru impodobirea dumnedieesciloru locasiuri l'am auditu in-

sumi dicèndu: „nu se slavesce herestraulu si securea, ci celu ce le pórt'a pe ele; si eu aici sunt unu ingrigitoriu vremelnicu, renduitu a intrebuintia bine cele incredintiate mie de santii ctitori. De s'a facutu ceva bine, s'a facutu din avuti'a loru, asia dar' loru li se cuvine tóta cinstea si laud'a.“ Cu adeveratu, continua oratorulu, voue vi se cuvine, o fericiti ctitori! cá celoru dintáiu intemeiatori; inse, impreuna cu voi, nu putemu a nu cinsti si pe bunulu acesta ingrigitoriu, care pe ale vóstre nu si le-au insusitu lui, ci le-au intrebuintiatu dupa dorinti'a vóstra. Bucurati-ve dar' si strigati, impreuna cu noi: amu vediutu, si éta erá plina de slava cas'a Domnului!“

Aréta mai departe cá fia-care crestinu trebue a fi casa a lui Dumnedieu si dovedesc acést'a prin cuvinte din scriptura, si prin exemplele ómeniloru santi din trecutu. Dar' deodata oratorulu se opresce si se intréba pe sine: „Dar' pentru ce me silesce a strabate intunereculu vécuriloru, cá se gasescu pilde de fapte bune, avendu-o inainte-mi? càci éta, prea santitulu nostru pastoriu se infatisiéza inaintea nóstra, si prin pild'a fapteloru sale ne indémna se urmamu lui Christosu, cá si cum ne-ar grai cu apostolulu Pavelu: „fi-ti mie urmatori, fratiloru, precum si eu lui Christosu“, in càtu putemu si noi strigá: „Archieru cá acesta se cadea se fia noue“, séu mai bine a dice: Archieru cá acesta „a trebuitu se aiba patri'a in renascerea ei: dreptu, neinteresatu, gata a face bine, iubitoriu de adeveru, rívnitoriu spre impodobirea dumnedieesciloru locasiuri, si gata a jertfi séu a-si pune sufletulu pentru folosulu turmei sale.“

Oratorulu, ingrigitu de a nu fi superatu modesti'a firésc'a a episcopulu, prin laudele sale, se scuséza in urmatoriulu chipu: érta-me, o prea santite stapane! cá sciindu-ve cá nu suferiti laude, plinu de sfiala, voiescu a inceta cuventulu, cu tóte cá stapánulu Christosu 'mi dá slobodienia, dicèndu: „lasa-i pe ei, cá de voru tacea acestia, petrele voru strigá.“ Si intiepleptulu Solomonu ne petrunde urechile, strigându de atâtea vécuri: „laudandu-se dreptulu, se voru veselí noródele, cà-ci pomenirea lui este nemuritóre. Tacèndu eu, éta striga dumnedieescile locasiuri, ce prin prea santi'a vóstra s'au ziditu si s'au impodobitu, precum: frumós'a biserica dela Ciolanulu, monastirea Berc'a, ce de curendu ridicându-se din deramaturile ei s'au impodobitu si s'au santitu si acésta santa episcopia, care éta-o inaintea nóstra impodobita si infrumsetiata dupa cuviintia. In vreme ce eu plinu de mirare si sfiala tacu, neavendu cuvinte atátu pe càtu cere trebuinti'a, cá se laudu dupa cuviintia, din gur'a cea nevinovata a prunciloru se sevrsiesce laud'a; càci prin ajutoriulu si silinti'a prea santiei vóstre s'a ziditu scól'a nationala, din care 'si primescu tinerii invetiaturile, ce potu a-i povatiuif càtra fericire, si din tipografi'a, ce a-ti adusu cu mari cheltueli, au inceputu a esí càrti folositóre, atátu tine-rimeii, càtu si tuturoru celoru ce se voru indeletnici la cetire. Totu ce mai remane mie a dice, o cinstita adunare! este, cá déca proni'a nu ne pedepsiá cu acésta seceta, pâna acum, intre alte zidiri, erá se vedemu si scól'a pentru cei ce se hirotonisescu sevrsita, fiindu tóte materialurile gata, care nadajduimu, cá preste puçinu o vomu vedea pusa in lucrare, si dintru acésta vomu avea preoti petrunci de cunoscinti'a vredniciei si a dato-riiloru loru, si corespunziendu la rívn'a prea santiei sale, care

si pâna acum a ingrigitu, câtu s'a pututu, de invetiatur'a loru, chirotonisindu numai pe cei vrednici, din care pricina si numerulu preotiloru din acésta eparchia este mai puçinu decâtu in fiasi-care din celelalte. Dar' ce mirare ar cuprinde pe ori-cine, cându ar vedea faptele bune, ce se lucréza intru ascunsu, care lesne se potu cunoşce din cele ce se vedu de toti, cà-ci nu pôte cetatea a se ascunde, désupra muntelui stându..... *)

Ierodiamonulu Dionisie, cá profesorulu nationalu in Buzeu, s'a ocupatu cu compunerea manualeloru de invetiamentu primariu, cari lipsiau cu totul. Ele au fostu traduse din frantuzesce, si apoi tiparite in tipografi'a episcopiei de Buzeu. Aceste mici manuale le aréta insusi Dionisie intr'o insemnare pe copert'a unei brosiuri din anulu 1851, anume: 1. *Abecedariu religiosu*, numitu asia, se vede, dela cuprinderea lui, càci contienea mai multe rugaciuni, destinate pentru a nutri in copii simtiulu religiosu. Ast-feliu erau: a) rugaciunea scolariloru, care se incepe cu cuvintele: „Fiintia prea inalta,“ si care, pentru frumseti'a ei, a fostu reproducu in multe abecedare, publicate de alti autori, mai din urma; b) rugaciunea unui fiu pentru tatalu si mam'a lui; c) rugaciunea pentru unu protectoru si bine-facatoru, s. a.

2. O brosiurica intitulata: „Bibliotec'a tineriloru incepatori, sau culegere de antæele cunoscinti, trebuincioşe pentru invetiatur'a copiiloru, ce incepu a citi.“ Brosiuric'a este de 53 pagine, 8°, tradusa din frantuzesce. Ea consta din 7 capitole, care tratéza: despre Dumnedieu, religiune si morala; despre numeru, cifrele arabe, romane, bisericesci, despre socotéla. Despre timpu si partile lui. Descrierea generala a universului, adeca a cerului si a pamântului. Despre cele trei imperatii ale naturei. Tóte aceste notiuni generale sunt espuse in forma de conversatiune, prin intrebari si raspunsuri intre invetiatoru si inyetiacele.

3. Aritmetic'a, o brosiurica 8°, 45 pagine. Cuprinde: principii de numeratiune, cele 4 operatiuni fundamentale, cu numere intregi si completite, regul'a de trei, a dobëndiloru, a tovarasieloru, a amestecarei.

4. Geografi'a, o brosiurica 8°, 36 pagine. Dupa o introducere cu notiuni generale despre geografia, urméza notiuni despre cele cinci continente, cu tierile si capitalele loru, si alte putine notiuni despre dênsele, si apoi se incheia cu Romania, care se descrie mai pe largu, in 10 pagine. La finele fia-carei tractatu, se punu intrebarile, la care trebuie se raspunda elevulu asupra materiei tractate**)

5. Principiuri de catichisis.

Episcopulu Kesarie a numitu pe Dionisie directorulu alu tipografiei episcopiei, in care calitate, elu, pe lângã alte carti

*) Cuventulu acesta este tiparitu la finele unei carticele, intitulata: „Invetiaturi càtra preoti si diaconi“, tiparita in episcopi'a Buzeului in anulu 1835, de catra Filoteiu, archidiaconulu episcopiei. Fil'a 103—121.

**) Dionisie in insemnarea amintita, de pe copert'a brosiurei „Manualul adeveratului religiosu“, unde insira lucrarile sale literare, 'si insusiesce si acésta geografia; dar' in brosiur'a tiparita in Buzeu, la 1839, intitulata: „prescurtari de geografia, tiparita pentru trebuinti'a tineriloru incepatori,“ de autoru se da Ioan Costinescu. Contradicerea acést'a se deslêga prin strânsele relatiuni dintre Dionisie si Costinescu, cá intre profesorulu si elevu. Se vede cà Costinescu o a tradusu, sub conducerea lui Dionisie.

ce a tiparitu, in acea tipografia, a tiparitu si manualele sale scolastice, amintite mai susu, intre anii 1837—39.

Dupa ce s'a ispravitu casele pentru seminaru in episcopi'a de Buzeu, si acestu institutu de crescere alu preotiloru s'a deschisu sub directiunea profesorului Gavrilu Munténulu, adusu inadinsu din Transilvani'a de episcopulu Kesarie, Dionisie, impreuna cu Munténulu, au infintiatu, la episcopi'a din Buzeu, o fôia periodica, intitulata: „Vestitorulu bisericescu“, destinata pentru nutrirea simtiului religiosu in cleru si poporu. Fôia acést'a a continuatu in anii 1839 si 1840.

Mitropolitulu Grigorie, dupa întórcerea din esilulu rusescu, s'a apucatu sã repareze biseric'a Mitropoliei si se o zugravésca din nou; insa elu a muritu inainte de a ispravi acea reparatiune, in anulu 1834. Scaunulu vacantu alu Mitropoliei l'au tinutu provisoriu, unu timpu, episcopii tieriei: Neofitu alu Rîmnicului, Kesarie alu Buzeului si Ilarionu alu Argesiului. Reparatiunea bisericei mitropolitane s'a continuatu si s'a ispravitu in anulu 1839, cându ea s'a sântitu din nou. Cu acésta ocaziune episcopulu de Argesiu a tinutu in Mitropolia o predica, in ziua sântirei, la 2 Apriliu. Dionisie dela Buzeu s'a grabitu a tipari si a publicã acésta predica a dascalului si protectorului seu intru o brosiurica separata. Fiindu-cã avemu putine remasitie literare dela acest insemnatu episcopu românulu, profitamu de acésta ocaziune, spre a estrage aici unu pasagiu din predic'a amintita, spre a putea intru câtu-va judecã de talentulu lui predicatorulu.

Ilarionu, vorbindu asupra marei destinatiuni ce a pusu Dumnedieu bisericei pe pamentu, intréba: „Dar' pentru ce óre a alesu Dumnedieu biseric'a si o a sântitu? La acésta raspunde insusi Dumnedieu in Scriptura: „Cã sã fia numele meu intrénsa in veacu.“ Ati auditu crestiniloru, cine este alegatorulu si sântitorulu bisericelor nóstre tuturoru in deobste, si acestei sante case? Este insusi Dumnedieu, fiulu si cuvântulu, care intrupându-se mai pe urma, s'a suitu indatu in Ierusalimu si a gasitu in bisericã pe cei ce vindeau boi si oi si porumbi, si pe schimbatorii de bani siedindu, si facéndu bicu de strénguri, pe toti i-a scosu din bisericã, si rîsipi banii schimbatoriloru, si mesele le-au resturnatu. Si celoru ce vindeau porumbi le-au disu: luati acestea de aici, si nu faceti cas'a Tatalui meu casa de negutiatoria. Acesta si 'cu acésta fapta aratându, cà este cu adevératu fiu si cuventu alu celui ce disese mai inainte in prilejulu zidirei bisericei din Ierusalimu: „si acumu amu alesu si amu sântitu cas'a acésta.“ Cu cuvântulu: „si nu faceti cas'a Tatalui meu casa de negutiatoria,“ adevéri si cealalta parte a dicerei, scopulu si sffirsitululu, pentru care Dumnedieu alege si sântiesce casele sale: „cã sã fia, dice, numele meu intrens'a in vécu.“

Totu in acestu anu 1839, Dionisie, asociatu cu unchiulu seu Ieromonachulu Ieroteiu, inspectorulu Seminarului din Bucuresci, au retiparitu cartea intitulata: „Kiriacodromion,“ sau cuvintele lui Nikiforu Teortoki, la tóte Duminecele anuale, asupra texturiloru din evangeliile duminecale, spre a inlesni propoveduirea cuvântului lui Dumnedieu pe la bisericile din tiara. Cartea acésta fusese tiparita mai antãiu in Bucuresci, pe la inceputulu vécului presinte, sub mitropolitulu Dositeu, dar' acum ajunsese o raritate. Editiunea acésta a fostu dedicata episcopiloru administratori ai Mitropoliei: Neofitu, Ilarionu si Kesarie.

In anulu urmatoru, 1840, Dionisie a retiparitu unu liturgiariu, pentru trebuinti'a preotiloru din eparchi'a Buzelui.

Activitatea literara a lui Dionisie in Buzeu, cá profesorul si cá directoru tipografiei episcopiei, a duratu pâna dupa anulu 1840. Prin necontenitele lui ocupatiuni cu literatur'a, elu si-a imbogatitu cunoscintele, la care l'au ajutat multu zelulu si frumósele sale talente naturale, cu deosebire memori'a sa cea larga. Temperamentul lui veselu si glumetiu, 'lu facea dragalasiu, cu deosebire in societatea lumésca. Nobleti'a Buzelui se intrecea a-lu avé impreuna la adunarile si petreccerile ei casnice, pe care Dionisie le incántá cu infatisiarea sa cea placuta, cu ideile lui liberale, cu sententiele lui spirituale, cu anecdotele nesfirsite ce i le presintau memoria si presinti'a lui de spirit, cu mare nemeréla, la tóte ocaziunile. Insa pe cátu elu erá dragalasiu in societatea lumésca, pe care elu o si cultivá cu deosebire, pe atát'a elu erá criticatu si reu vediu in societatea bisericésca, adica a persóneloru ce compuneau clerulu, cari vedeau in elu unu omu cu totulu lumesc, ba unii 'lu credeau chiaru vatamatoru pentru biserica. De aceea, asupra lui Dionisie, inca de timpuriu s'au formatu doue curinte deosebite in opiniunea publica a tiarei: Unii vedeau in elu o capacitate rara si sciintia mare, si-lu credeau celu mai demnu dintre totu personalulu clerului; altii 'lu tineau de unu sufletu perdutu, si de unu omu vatamatoru si primejdiosu. Aceste doue curinte ale opiniunei publice au urmaritu pe Dionisie mai in tóta viati'a lui. Amu facutu acésta observatiune aici, pentru cá sà se póta mai lesne pricepe deosebitelile fase, prin care a strabatutu Dionisie in activitatea si viati'a sa.

In anulu 1840 s'a sfirsitu administratiunea provisoria a Mitropoliei Ungro-Vlachiei, care a continuatu vre-o patru ani, dela mórtea mitropolitulu Grigorie. In acestu anu s'a alesu mitropolitu episcopulu Rîmniculu, Neofitu.

In Bucuresci, inca din anulu 1836, se infiintiasa unu seminaru pentru invetiatur'a si educatiunea preotiloru. In lips'a de incaperi proprii, episcopulu de Argesiu, Ilarionu, a oferitu o parte din incaperile mitoculu seu dela monastirea Antimu, pentru locuinti'a eleviloru si pentru clase. Seminarulu s'a deschisu la Februarie 2, cu o mare ceremonia, in presinti'a Domnitorulu Alexandru Ghica si a episcopiloru locoteninti. Din nenorocire directiunea acestui Seminaru s'a incredintiatu unui omu svénturatu, care de si avea dosa buna de cunoscintie teoretice, in viéti'a sa practica erá lipsitu de tóta judecat'a sanatósa. Scól'a mergea reu de totu si in privinti'a didactica si a educatiunei religióse. Dupa repetite scandaluri in intru si afara, provocate de acestu nemintosu omu, elu in fine fu batutu de elevi si apoi departatu, prin staruintiele episcopulu Ilarionu, care numai putea suferi batjocur'a acestei scóle. In loculu lui, neavéndu unu barbutu capabilu, mitropolitulu a pusu directoru, sau cum se dicea atunci, inspectoru, la seminaru, pe unu Ieromonach Ieroteiu, care celu putinu, daca nu avea invetiatura, avea o minte sanatósa si elu a codusu cátu-va timpu seminarulu.

Mitropolitulu Neofitu, dorindu a avea in fruntea seminarulu, unu omu mai invetiatu, indemnatu si de episcopulu Ilarionu, nu gasí pe nimeni altulu in clerulu românú mai capabilu, pentru a-lu pune in fruntea educatiunei clerulu, de

cátu pe diaconulu Dionisie, profesorulu dela Buzeu, si-lu si aduse in Bucuresci si-i dadu directiunea Seminarulu, care fu stremutatu in monastirea Radu-Voda, unde erau mai multe incaperi de cátu la Antimu.

Dionisie, cá directoru si profesorul la Seminarulu din Bucuresci, pe lângá organizarea lui interna si disciplinara, s'a ocupatu cu reformarea manualeloru trebuitóre si a indemnatu si pe ceilalti profesori a face asemenea.

Din acestu timpu alu activitatii lui profesore, datéza unele manuale, publicate de dènsulu in Revist'a sa religiósa, din anulu 1851, si despre care vomu vorbí mai pe largu la timpulu seu. Aceste manuale suntu:

1. Prescurtare din geografi'a sánta si vechia.
2. Geografi'a antica a tieriloru din Asi'a, Afric'a si Europ'a.
3. Ermenevtic'a sacra.
4. Principii de retorica si eloquenti'a amvonului.

Pe Dionisie 'lu preocupá multu turebuinti'a ce se simtiá, atátu la seminaru din Bucuresci, cátu si pe la seminarele celoru-lalte eparchii, de profesori cu cunoscintie intinse in ramulu sciintieloru teologice si limbistice, de aceea insufla mitropolitulu Neofitu ideia de a trimite pe la scólele din strainatate unu numeru de tineri absolventi ai seminarulu, cá se studieze mai profundu sciintiele, atátu teologice cátu si umane. Mitropolitulu primí bine acésta ideia, si in anulu 1845 se trimite 8 tineri in Rusi'a, 4 la Aten'a si 4 la Pest'a, cu tóta cheltuél'a Mitropoliei. Pentru cei destinati a studiá in Rusi'a, fu insarcinatu insusí Dionisie, cá se'i asiedie mai antáiu in seminarulu din Kisineu, unde se póta invetiá limb'a rusésca. In anulu 1847, Dionisie earasi fu trimisu de mitropolitulu, cá se ia elevii dela Kisineu si se'i asiedie prin seminarele rusesci: 4 la Moscú'a si 4 la Petersburg. Dionisie, intorcèndu-se din calatori'a acést'a, a visitatu seminarulu din Socol'a, unde a facutu cunoscintia cu directorulu seminarulu si cu profesorii de acolo, si si-a procuratu mai multe manuale de invetiamentulu teologicu. Atunci amu facutu si eu cu dènsulu antáia cunoscintia.

Dupa întórcerea lui Dionisie din Rusia, mitropolitulu Neofitu l'a ridicatu la trépt'a preotiei si l'a onoratu cu rangulu de protosingelu, si dupa cátu-va timpu cu rangulu de archimandritu.

Cá dovéda despre ingrijirea lui Dionisie pentru prosperearea invetiamentulu bisericescu si pentru incuragiarea profesoriloru la lucru, vomu citá aici unu pasagiu din prefati'a profesorulu de cântari Antonu Pann, la cartea sa intitulata: „Prescurtare din basulu musicei bisericesci si din Anastasimartariu,“ carte dedicata „cuviosulu protosingelu Dionisie Romano“ si publicata in 1847, in Bucuresci.

„De si cu seriositate mi-ati disu, spune Pann, adresându-se lui Dionisie, cá sà nu pomenescu de numele Cuviosiei vóstre, in cartea acésta, inse bunetatea Cuviosiei vóstre, care face pe multi sà ve iubésca si sà ve respecteze fia-care, aceea m'a facutu si pe mine a socotí, cà nu ve veti super'a a ve inchiná acésta carte, fàra a ve aduce intrens'a magulitóre laude. De cátu voiu sà aretu, cà ea este lucrata si intocmita dupa planulu Cuviosiei vóstre, pentru care m'ati indemnatu mai de multe ori, cum si tiparita cu ajutorulu care bine

ati voitu a dá, cá se o póta dobândí cu un pretiu mai usioru candidatii (de cântareti) si alti scolari cu nedare de mâna, fiindu cá nici unu bogatu nu-si da copilulu seu se-lu faca cântaretiu, ci numai seracii si veduvele, cari nu au nici hran'a de tóte dilele.“

Totu la timpulu activitatiei lui profesorale, cá inspectoru alu seminarului din Bucuresci, trebuie a raportá inca unele scrieri needitate ale lui Dionisie, pe cari elu le insira in anuntulu de pe copert'a brosiurei sale „Manualulu adeveratului religiosu“, publicatu in anulu 1858. Acolo, sub titlulu: de „Cârti lucrute si gata a se pune sub tiparu,“ se insira urmatórele opuri: a) istori'a tuturoru religiiloru vechi si noi de pe fati'a pamântului; b) istoria biblica a vechiului si noului testamentu; c) istori'a bisericésca; d) manualu de teologi'a dogmatica; e) manualu de teologi'a morala; f) manualu de teologi'a pastoralá. Inse tóte aceste scrieri n'au vediutu lumin'a tiparului, nici se scia de esista ele undeva.

Sosí anulu 1848, care a adusu cu sine marea revolutiune románésca contra vechei ordine politice ruso-turcesci in principate. Acésta revolutiune, de si in urma a adusu rezultate fericite pentru starea politica a României, inse rezultatele acestea au costatu mari sacrificii si au cerutu mare abnegatiune dela bunii patrioti români, atátu in Munteni'a câtu si in Moldov'a.

Mitropolitulu Neofitu a trebuitu sà se puna in fruntea misicării, revolutionare, sà distruga Regulamentulu Organicu si sà bine-cuvinteze nóua Constitutiune, compusa de Eliade si adoptata de toti capii misicării.

Dionisie, in acésta catastrofa sociala, crediendu si elu cá pune umerulu la derimarea zidului celui vechiu si la ridicarea celui nou, a facutu o gresiala, care i-a atrasu desaprobarea multora dintre barbatii seriosi si mai alesu dela conservatorii betrâni, — chiaru ur'a. Elu, fàra a putea a-si dá séma de ceea-ce doresce tiar'a, si la ce tindea revolutiunea románésca, a tradusu din frantuzesce si tiparitu cu cheltuél'a sa, in multe esemplare, o scriere demagogica si anarchica, intitulata: „Cuvintele unui credinciosu“, compusa de disgratiatulu abate francesu Lamennais.*)

Dionisie o dedica poporului românu si trimise un numeru mare de esemplare guvernului provisoriu, spre a le respândi in tiara in daru. Guvernulu, care tindea se tiená ordinea in tiara, nu au luat in considerare acestu daru si nici a usatu de dânsulu. Guvernulu nu tindea se restórne ordinea sociala antica, ci doria se o reguleze dupa nisce principii nóue, cerute de civilisatiunea moderna, si mai alesu se scape de despotismulu din afara si de coruptiunea launtrica.

Revolutiunea inse curêndu fu inabusita de ostirile rusesci si turcesci, cari au ocupatu tiar'a muntenésca. Capii misicării nationale fura inchisi la Cotroceni si acolo paziti de sentinele rusesci (si turcesci, si apoi parte distierati, parte emigrati. Dionisie inca fu inchisu la Vacaresci, impreuna cu alti revolutionari de a dóua mâna, si in fine dupa unu arestu de câte-va luni, fu eliberatu cu toti tovarasii sei, dupa care a emi-

gratu si elu in Transilvani'a, petrecêndu pe la Brasiovu si pe la Sibiiu.

In anulu 1849, venindu la Domnie principele Stirbeiu, mitropolitulu Neofitu fu destituitu si, spre marea batjocura a demnitatiei nationale, trimisu la Constantinopole, cá unu prinsonieru, pentru cá patriarchulu cu sinodulu lui se-lu judece si se-lu pedepsésca pentru cutezarea de a fi participatu la revolutiune.

Neofitu fu aspru dojenitu de patriarchia si degradatu din trépt'a sa. Intorcêndu-se in Bucuresci dela Constantinopole, a traitu cá omu privatu, parasitu de toti, pâna ce nu târdiu a muritu in miseria.

Dionisie erá in Sibiiu, la episcopulu Siaguna, cându s'au inceputu dusmaniele intre români si unguri. Episcopulu voia sà se retraga la Vien'a, cá se nu-lu apuce crudimele resbelului a casa. Inse neputêndu a se duce d'a dreptulu pe la Pest'a, s'a otarítu sà se duca acolo inconjorându prin Români'a si luându pre Dionisie de calauza. — Tiptilu si intr'o caruția jidovésca, au strabatutu amêndoi Transilvani'a si au venit in Munteni'a. Dionisie a remasu in Bucuresci, iar' Siaguna si-a urmatu calea prin Moldov'a si Bucovin'a la Vien'a.

In Bucuresci, de si furiá resbunatoriloru politici se mai domolise, Dionisie totusi numai erá trebuitoru acolo.

Postulu lui de inspectoru la seminaru se daduse unui preotu, care, neavêndu invetiatura, se marginia numai in purtarea economiei casnice si in disciplin'a interióra a institutului. Carmuitarulu Mitropoliei, Nifonu Sevastisu, inca mai din nainte erá nefavorabilu lui Dionisie. De aceea elu se retrase pe un timpu la monastirea Babenii, din judetiulu Râmniculu-Saratu, eparchi'a Buzelui, si acolo a inceputu a continuá cu ocupatiunile sale literare. Despre petrecerea lui Dionisie in monastirea Babenii, in anulu 1850, ne spune unulu dintre elevii sei, I. Costinescu, care in prefati'a Lexiconului seu romano-francesu, edatu cu cheltuial'a lui Dionisie, in anulu 1870, vorbindu despre traiulu loru in acésta monastire, dice: „Cuviosia vóstra m'ati incurajatu si moralmente si materialmente, timpu de 20 ani, a dota limb'a cu acestu opu, si in anulu 1850, retrasi in monastirea Babenii de persecutiunile regimului, ce a succesu lui 1848, mi-ati disu: „ocupa-te cu compunerea unui dictionaru românu, caci ori-cátu de imperfectu, inceputulu fiindu greu, viitorulu v'a perfectoná mai usioru inceputulu teu.“

In retragerea dela Babenii, Dionisie a intreprinsu editarea unei reviste religióse, intitulata: „Bibliotec'a religiósa“, in care elu, pe fia-care luna, publicá câte o brosiura din tractiunile sale. De asemenea si o fóia lunara, intitulata: „Echo bisericescu.“ Publicatiunea acésta a continuatu in curgere de doi ani, 1850—51.

In prefati'a brosiurei pe Septembriu 1850, Dionisie spune singuru despre petrecerea si ocupatiunile sale in monastirea Babenii: — „Esindu din Bucuresci, dice elu, pentru câtu-va timpu si tragêndu-me in singuratatea unei monastiri, mi s'a parutu cá nu potu intrebuintiá mai bine órele petrecute aici, de câtu a me ocupá cu lectur'a, mai alesu sciindu, cá scopulu acestoru asiediminte este cu totulu moralu, si cei ce petrecu intr'insele trebuie a se ocupá mai multu cu lucruri morale si cu invetiatur'a, precum urmau parintii cei d'ântaiu

*) Les paroles d'un croyant. Bouillet, in dictionarul seu de istoria si de geografia, numesce acésta scriere: „pamfletu dintre cele mai violinte, in care autorulu ataca totu-odata biseric'a si monarchia.“

ai bisericeii, dela care avem atâtea scrieri de totu felulu, si precum se urméza si astadi intr'alte pârti: multiamindu cu acestu chipu societatii, care astépta dela cei bisericesci totu ce privesce moralulu, invetiatur'a si intinderea religiunei. In timpulu dér' câtu am zabovitu acolo, am tradusu mai multe bucati din „Geniulu Cristianismului“, care se si dau la lumina in trei brosiuri; asemenea si din confesiile si meditatiile S-tului Augustinu, cari urméza a se tipari.

„Liniscea monastirei in care me aflu, locurile pitoresci, pe care mai tôte aceste monuminte suntu ridicade, si chiar asiedierea mea din intru, erá in armonia cu scrierile de cari me ocupamu. Nimicu nu pôte se insufle idei mai morale si mai serióse, de câtu infatisiarea unoru asemenea asiediaminte religióse.

„De multe ori, cá se resufu aerulu recoritoru alu serei, me asiediamu pe muchea unui dealu sau in marginea unei ripe, si cufundându-me in intunereculu trecutului, me gândiamu la bunii patrioti, cari in timpi grei, cu multa dragoste si patriotismu, lucrau pentru viitorulu patriei loru, si religi'a 'i facea se inaltie asiluri, unde nevinovati'a si slabiciunea se-si póta afla odihna, de unde celu flaméandu se póta primi o bucata de pâne, celu lipsitu de sciintia — invetiaturi folositoare, celu apasatu de dureri morale sau fizice — mângaree si ajutoru; caletorulu.... se-si afle bucuri'a si multiamirea ce cauta.... Fia bine-cuvéntati, diceamu, cei ce in midiuloculu indestularii si bogatiei nu uita pe Dumnezeu si datoriele ce elu a pusu omului! Numai aceia merita bunurile paméntesci cu prisosu, cá unii ce sciu se fia, cá o a doua provedintia pe paméntu, impartindu bine-faceri cu mâni pline. Aceste cugetari 'mi absorbiau óre si dile intregi, din cari numai timpulu celu inaintatu alu noptii sau infatisiarea unui prietinu putea sà me traga.“

In anulu acesta Dionisie a publicatu o carticica, intitulata: „Adunare de rugaciunile cele mai trebuitoare fia-carui crestinu,“ si cu bine-cuvéntarea „D-lui Nifonu Sevastis, ocàrmuitorulu sàntei Mitropolii,“ o a tiparitu in Bucuresci, in tipografi'a lui Kopainig, formatulu 16°, 272 pagini.

Carticic'a acést'a este dedicata de Dionisie Dómnei Elisavetei, sotii Domnitorului Stirbeiu. In cuvéntulu dedicatoru, Dionisie spune, cá acésta carticica o a facutu dupa dorinti'a Dómnei si cá o recunoscintia pentru cá „sub bine-voitóra ei protectiune mai pôte inca a se ocupá cu asemenea indeletniciri, ce se ceru dela persónele bisericesci, cari voru se corespunda chiamarii loru.“ Mai departe, Dionisie vorbindu despre cuprinderea carticelei sale, dice, cá la rugaciunile cele obicnuite ale bisericeii a mai adaosu câte-vá, parte compuse, parte traduse de elu. In acésta din urma categoria intra: a) rugaciunea scolariloru, b) rugaciunea unui fiu pentru tatalu si mam'a sa, c) rugaciunea pentru unu protectoru sau binefacatoru, d) rugaciunea unui sotiu pentru toti'a sa, e) rugaciunea unei sotii pentru barbatulu ei, f) rugaciunea tatalui si a mamei pentru fiii loru, g) rugaciunea la diu'a aniversara a numelui séu a nascerei cuiva, h) rugaciunea cându cineva se afla in nenorociri si intristari, i) rugaciunea pentru vrasimasi, k) rugaciunea unui stapànu de casa, l) cugetari pentru dragostea lui Dumnedieu càtra noi.

Dupa acésta, Dionisie a mai pregatitu si publicatu, pâna la finele lui Iuniu, doue brosiuri, un'a intitulata: „Mân-

gaitorulu celoru intristati“, alt'a „Mângaitorulu celoru bolnavi si celoru betràni.“ Obiectele tractate in aceste brosiuri suntu impartite in trei sectiuni. Antàiu se dà mângaree celoru intristati, alu doilea celoru bolnavi si alu treilea betràniloru. Fia-care sectiune este impartita in meditatiuni asupra unoru cuvinte din sànt'a Scriptura, care insufla sau usu-rare in scàrbe, sau curagiu si rebdare in suferintie, sau netemere de mórte. Meditatiunile acestea se incheia cu o dorire, esprimata in scurtu, care aréta sentimentulu religiosu ce a desteptatu in sufletu meditatiunea respectiva si apoi, cu o otaríre, de care trebuie sà se conduca meditatorulu in positiunea sa, conformu cu spiritulu Evangheliei. Celoru intristati li se propunu 23 de astu-felu de meditatiuni, bolnaviloru — 12, si betràniloru — 12.

In tómn'a anului 1850, Mitropoli'a cea vacanta a Ungro-Vlachiei s'a ocupatu de Nifonu, care pâna acumu o ocàrmuise cá locoteninte. La ocaziunea instalarii noului mitropolitu, Dionisie, venindu din Babeni in Bucuresci, a tinutu, din partea clerului, unu discursu de felicitare mitropolitulu celui nou alesu.

In acestu discursu, dupa o privire generala asupra solemnitatii ocazionale si dupa ce aréta nadejdiile cele mari ce publiculu crestinu pune in noulu alesu, Dionisie, adresându-se catre noulu mitropolitu, 'i dice, dupa ce-si cere scuze dela dènsulu: „Chiamarea Ve este inalta, Vi s'a datu multu, dar' Vi se si cere multu. Vi se deschide inainte unu câmpu intinsu de lupte si greutati, dar' nu Ve temeti, cá aveti aici aprópe pe Domnulu puteriloru in ajutoriu.... Pàsiti dér', Prea Sàntite, cu pasu siguru in maréti'a cale ce Vi se deschide, strigèndu credinciósei turme: „urmatori fiti mie, precumu si eu lui Christosu.“ Pàsiti inainte si fiti incredintiati, cá toti Ve voru urmá. Pàsiti, plini de curagiu si incredere in Domnulu, urmàndu prea sàntitiloru archierei si dascalii ai bisericeii nóstre, Vasile, Grigore si Ioanu....., cá dupa o viétia lunga si plina de glorie, se puteti dice, cu apostolulu: „lupt'a cea buna m'am luptatu, caletoria amu seversitu, credinti'a amu pazitu.“

Episcopulu Kesarie alu Buzelui murise in anulu 1846. De atunci scaunulu acelei episcopii remàsesse vacantu pâna in anulu 1850. Odata cu alegerea mitropolitulu, s'a alesu si episcopu la Buzeu. Episcopulu celu nou, Filoteiu, fusese sub Kesarie archidiaconu si apoi economu alu episcopiei. Elu erá originaru din Transilvani'a dér' nu erá carturaru, si la ocaziunea instalarii in episcopia, cá sà se póta infatisiá cu demnitatea ceruta de postulu seu, s'a adresatu la Dionisie cu poftire cá se-i faca unu cuvèntu, pe care elu se-lu pronuntie la acea ocaziune. Dionisie implinindu cererea episcopulu, i-a compusu si trimisu cuvèntulu cerutu in urmatóra coprindere:

Vorbindu despre scopulu institutiunei episcopale, de a continuá pe paméntu oper'a cea mântuitoare a lui Isusu Christosu, Dionisie pune in gur'a lui Filoteiu cuvinte, prin care acésta fagaduesce implinirea datorintiloru episcopale, precum: ridicarea moralulu preotiescu la vrednici'a sa, desredacinarea obiceiuriloru rele dintre cei bisericesci, impacarea neuniriloru, mângaree celoru intristati, spriginulu celoru ce se poticnescu se cadia, ridicarea celoru caduti, întórcerea óei cei retacite, propoveduirea cuvèntulu lui Dumnedieu poporulu, rugaciunea

către Dumnezeu pentru toti. Adresându-se către boeri, între alte bune sfaturi, le dă și pe acesta: „fiti modelu de dreptate, de adevăru și de faptă bună — supusilor vostri, fiilor vostri și slugilor văstre, pentru cari aveți ore-cându a răspunde înaintea lui Dumnezeu. Proni'a a făcutu că se ve deosebiti de multime prin o nascere mai aleasă, prin cunoscintie, prin positiă: veti suferi ore că se nu ve osebiti și cu fapt'a bună? Omulu celu nascutu nobilu se cuvine a dá dovedi de nobilitate, prin purtarea și faptele sale, după cari se reguléza și ale multimei.“

Egumeniloru le dá povetiuiri pentru disciplin'a monastirésca, asia că monastirile, pentru bunurile timporale ce primescu dela societate, se resplatésca cu bunurile duhovnicesci: ascultarea, evlavi'a, pild'a cea bună, citirea sântelor scripturi s. a. — Protopopiloru, numindu-i ochii și urechile episcopului, le dá povetiuire intru implinirea datorieloru de priveghiare pentru paza disciplinei bisericesci în judetiele incredintiate administratiunei lor, și la ori-ce nedumerire se céra deslegare dela episcopu s. a.

Preotiloru le dá povetiuiri la indatoririle lor, de a formá crestini buni. Între altele le dice: „petrundeti-ve de acésta delicata și grea sarcina. Fiti modelu de fapte bune tuturor, cu cuvântulu, cu purtarea și cu fapt'a. Nefindu de nici o clasa, voi sunteti primiti de tóte clasele: în colib'a se-racului, precumu și în palatulu bogatulu s. a.

Pe crestini de tóte clasele 'i numesce fii ai bisericeii, și 'i îndemna a cauta la ea mângăere și ajutoru în tóte necazurile lor. Fia-care să se silésca a-si îndreptá viati'a trecuta. Dacă vinu asupra nóstra atâtea rele, pricina este că ne abatemu dela calea Domnului s. a.“

Dionisie, întorcându-se earasi la Babeni, a continuatu de acolo publicatiunile sale literare, anume:

a) Confesiunile sântului Augustinu*), o brosiura de 61 pagine, 8°; ea cuprinde o prescurtare din viéti'a fericitulu Augustinu și meditati de ale lui, în 12 capitole, cari tratéza: despre marimea lui Dumnezeu și micimea omului; despre marirea și atotu-puternici'a lui Dumnezeu; despre copilari'a lui Augustinu s. a.

b) Geografi'a sânta, cu cart'a Palestinei, dedicata mitropolitulu Nifonu. Brosiur'a cuprinde 52 pagine, 8°.

c) Geografi'a antica, 57 pagine, 8°.

În anulu 1851, Dionisie a continuatu publicatiunea bibliotecii sale religiose, dându la lumina: d) Trei brosiuri din Châteaubriand, intitulata „Geniulu Cristianismulu.“ Brosiur'a 1-a, în marime de 59 pagine, 8°, tratéza despre Isusu Cristosu și invetiatur'a sa; despre clerulu bisericescu; despre monachismu și asiediamintele monachicesci, mai alesu la biseric'a catolica apuséna. Brosiur'a 2-a tratéza despre misiunile bisericeii catolice apusene, în Levant, în Chin'a, în Paraguai, în Guian'a 53 pagine. Brosiur'a 3-a, în 52 pagine, tratéza totu despre misiunile bisericeii apusene catolice, anume: la Antile, la Canad'a serviciile facute omenirei de cristianismu: Spitale, pruncii gasiti și surorile de caritate.

*) Biseric'a romano-catolica numera pe Augustinu între sântii ei; éra biseric'a catolica ortodoxa 'lu deosibesce numai prin epitetulu de „fericitu.“

e) Doue brosiuri sub titlu de „Ermenevtic'a Sacra.“ În ele se predau notiuni despre canonulu cârtiloru sânté ale vechiului și noului Testamentu, despre inspiratiunea divina a lor, despre autenticitatea lor, se comunica nisce scurte notiuni istorice despre fia-care din cârtile sântei scripturi și despre autorii lor. Acésta este cuprinderea brosiurei 1-a, care numera 78 pagine. În brosiur'a 2-a, după ispravirea notiuniloru istorice, vorbesce puțin despre întielesulu scripturiloru și despre regulele critice sau esegetice, ce trebuie a se pazi la talcuirea scripturiloru. Dă în fine și ore-cari notiuni despre archeologi'a biblica, precum: despre impartirea timpului la evrei, despre serbatorile lor religiose, despre jertfele lor. Brosiur'a este de 67 pagine. Tóte aceste putine notiie despre biblia suntu luate din unu manualu întinsu despre studiulu biblicu, intitulatu: Herméneutique sacrée, ou introduction à l'Écriture sainte en général, compusa în latinesce pentru seminarele catolice, de I. Hermémann Jansses, și apoi tradusa în frantuzesce și îmbunatatita de Abbé Glaire și de Abbé A. Sionnet.

(Va urmă.)

PARTEA OFICIALA.

Procesu verbale

alu comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporulu romanu, luatú în siedinti'a dela 16 Martie n. 1883.

Presiedinte: Iacobu Bologa, vice-presiedinte. Membri presenti: P. Dunca, Davidu br. Ursu, B. P. Harsianu, Dr. Il. Puscariu, I. V. Russu, G. Baritiu, C. Stezariu, D. Comsia, Dr. I. Crisianu, bibliotecariu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

13. Secretariulu presenta raporturile senatelor scolare gr. cath. din Siomcut'a și Betleanu (comitatulu Solnoc-Dobâc'a) trimise în urm'a recercarei comitetulu de dtto 3 Fauru a. c. Nr. 40, cu scopu de a arată starea scóleloru confesionale din acele localitati, pentru cari sau cerutu subventiuni din partea Asociatiunei (Nrii exh. 80 și 94/1883).

— Comitetulu, considerandu de indestulitóre datele cuprinse în aceste raporturi, acórda scóleloru confesionale gr. cath. romane din Siomcut'a și Betleanu pro 1883 o subventiune de câte 100 fl. care este a se avisá imediatu la cassa spre platire.

14. Directiunea despartimentulu XV, Naseudu, prin relatiunea sa de dtto 18 Decembre 1882, în conformitate cu decisiunea comitetulu de dtto. 28 Februaru 1881 Nr. 59 prin care s'a concesu cá, acei dintre membrii Asociatiunei din acelu despartimentu, cari în anulu 1876 au cerutu a fi stersi dintre membrii Asociatiunei transilvane, se póta deveni érași membrii noi, fâra a li se impune platirea tacselor, cu cari au remasu în restantie arata că mai multi din amintitii domni, au refntratu cá membrii noi, platindu tacele pro 1881/2. Între acestia au fostu și dd. Macsimu Popu și Octaviu Baritiu.

Tacsele loru inse, la cassa, sa indusu totusi cá restantie, a lui M. Popu pro 1871/2 si alui O. Baritiu pro 1869/70.

Deci cere cá 1) membriloru amintiti se li se insemne sumele platite cá tacse pro 1881/2 ear 2) dlui O. Baritiu se-i se trimita prin urmare „Transilvani'a“ pro 1882, 3) ear foai'a dela Nr. 13 din 1882 incoaci sè se trimita pentru bibliotec'a despartimentului.

Deórece conclusulu amintitu alu comitetului din anulu 1881 Nr. 59 din eróre nu s'a comunicatu si cassei, acésta s'a conformatu, in insemnarea tacseloru conclusului unei adunari generale anterióre, care dispune cá tacsele restante au a se insemná dupa sfrulu aniloru, decându s'a incetatu cu platierea, si astufeliu s'a urmatu si fatia de dd. M. Popu si O. Baritiu.

Ce privesce trimiterea fóiiei pe séma despartimentului s'a facutu indata din partea biroului, dispositiune pentru continuarea in trimitere regulata. (Nr. exh. 498/882).

— Spre sciintia cu aceea cá, ce privesce computarea tacseloru restante platite se va urmá conformu hotaririi comitetului de sub Nr. 59/1881, care va avea a se comunicá si cassei; de óre ce inse in privinti'a computarei tacseloru restante platite, exista unu conclusu contrariu alu adunarei generale, conclusu care până in presentu nu este abrogatu, susnumitulu conclusu alu comitetului are a se supune proximei adunari generale spre competenta afacere.

15. In legatura cu aceste dlu cassariu arata, cá conclusulu adunarei generale din Turd'a din anulu 1880, care dispune, cá fóiia Asociatiunei sè se trimita gratuitu tuturoru membriloru si anumitu celoru ordinari cu tacse anuale, numai daca platescu aceste tacse anticipando, pentru anulu 1883 nu s'au pututu esecutá fiindu-cá abia 1—2 au satisfacut acestei conditiuni. Si pentru a nu veni mai târdiu in impasu cu tiparirea fóiiei s'a dispusu trimiterea fóiiei tuturoru membriloru cari au platitu tacsele pro 1882.

— Spre sciintia, avendu a se propune procsimei adunari generale spre modificare conclusulu amintitu alu adunarei generale din Turd'a in intielesulu indigitatu de dlu cassariu.

16. Dl Rubinu Patiti'a, avocatulu in Alb'a Iuli'a trimite 15 fl. ca tacse dela membrii ord. A. Tordosianu, George Filipu avocatulu si dela sine insusi, cerendu cá aceste tacse sè se induca in registrele cassei acum, intocmai ca si in alte eventuale casuri, cá tacse platite pe anulu curentu si in conformitate cu acésta sè se dispuna si trimiterea fóiiei pro 1883. (Nr. exh. 67/1883.)

— Fiind tacsele administrate la cassa, servesce spre sciintia, cu aceea, cá in privinti'a tacseloru cestiunea e resolvita prin conclusulu de sub Nr. prot. 14 al acestei siedintie.

17. Se presenta espensariulu avocatului P. Cosma, in caus'a de estabulare a „Asociatiunei“ contra cassei de pastrare din Sibiiu si capitulului rom. cath. din Alb'a Iuli'a, pcto sumeloru foste intabulate pe cas'a cumperata de Asociatiune (Nr. ex. 74/1883).

— Sum'a acestui expensariu, anumitu 8 fl. v. a. se aviseaza la cassa spre platire din sumele ce intra cá chirie a casei.

18. Dlu Vasile Fodoru, stud. jur. dela academi'a reg. ung. din locu presenta pentru bibliotec'a asociatiunei o colectiune de 12 opuri din bibliotec'a repausatului seu parinte.

— Spre placuta sciintia.

19. Se presenta cererile:

a) a lui Emilian Popoviciu, stud. techn. la politechnicul din Vien'a.

b) a lui Adam Silagi, ascultatoriu de agronomie la institutul reg. ung. din Clusiu Manasturu, pentru unu imprumutu spre a'si putè terminá studiile. (Nr. exh. 50 si 69/1883).

— Afându-se cererile de ajunsu intemeiate se acórda fiecarui câte unu imprumutu in suma de 50 fl. v.

20. Directiunea despartimentului I, (Brasiovu) presenta procesele verbale ale siedintieloru subcomitetului de dtto. 2 Decembre 1882, alu conferentiei romaniloru brasioveni, convocate cu scopu de a face dispositiunile necesare pentru primirea adunarei generale a Asociatiunei, si protocolulu siedintiei subcomitetului de dtto. 27 Februarie 1883.

Din aceste procese verbale se vede:

1) cá s'au comunicatu comitetului ad hoc, infintiatu in Brasiovu in caus'a monumentului lui Andr. Muresianu, decisiunea comitetului asociatiunei din siedinti'a dela 21 Noembre 1882, comunicata prin graiulu viu alu Domnului Diamandi Manole, care a participatu la acésta siedintia si care tintesce intr'acolo cá din cause binecuventate afacerea amintitului monumentu sè se lase in buna chibsuintia a comitetului ad hoc.

2) cá s'au facutu dispositiunile de lipsa pentru pregatirea primirea adunarei generale viitóre a Asociatiunei, alegendu-se unu comitetu arangiatoriu de 60 persóne.

3) cá s'au primitu studiile dlui G. G. Meitani, trimise de comitetu pentru bibliotec'a despartimentului.

4) cá in loculu membrului subcomitetului Iosifu Popu de presentu jude r. ung. la tribunalulu de a doua instantia in Muresiu-Osiorheiu, s'a substituitu până la proxim'a adunare generala dlu jude r. u. V. Onaciu.

5) cá afacerea monumentului lui Andr. Muresianu, s'a concrediutu comitetului ad hoc, presidatu de dlu D. Manole. (Nr. exh. 76/1883).

— Spre sciintia.

21. Se presenta din partea cassei tóte actele ce privescu cumperarea casei Asociatiunei (Nr. exh. 73/1883).

— Spre sciintia, avendu a se pastrá aceste acte in cass'a wertheimiana a Asociatiunei.

22. Dlu Patriciu Barbu, avocatulu in S. Reghinu, in conformitate cu promisiunea din adunarea generala din Sighisíor'a trimite, pentru a fi primitu de membru fundatoru, cele 2 obligatiuni de statu devinculate à 100 fl. si 9 fl. cá interese dupa aceste obligatiuni pe unu anu (1882) promitiendu a face pasii necesari pentru dobandirea intereseloru si pe anii precedenti (Nr. exh. 95/1883).

— Spre placuta sciintia.

23. Stipendistii: Iuliu Dombradi, student de VIII cl. gimnasiala si Emiliu Popescu stud. de a VII cl. gimn. in Nasesudu; Ioanu Rusu, ascultatoriu de pedagogie in anulu III in Blasiu, Iosifu Moianu, elevu la scól'a de sculptura in Satu-lungu si Elen'a Petruca, dela scól'a de fetitie rom. cath. din Turd'a, presenta atestatele de pe semestrul I, anulu scolasticu 1882/3 cu sporiu bunu.

— Spre sciintia, avendu a li se retrimite atestatele.

24. Comitetulu Societatiei „Romani'a Juna“ din Vien'a si alu societatiei „Petru Maioru“ din Budapesta a adeverescu cu multiamita primirea studiiloru constitutionale ale dlui G. G. Meitani, trimise de comitetu pe sém'a bibliotecii societatiloru numite. (Nr. exh. 51 si 56/1883).

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,

vice-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,

secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui procesu verbale se concrede domniloru: Dunc'a, Harsianu, Dr. Puscariu.

S'au cetitu si autenticatu. Sibiiu, 26 Dec. 1882.

P. Dunc'a m. p. Bas. P. Harsianu m. p. Dr. II. Puscariu m. p.